

NÉZŐPONT INTÉZET

2025

**JELENTÉS A JOGÁLLAMISÁG
HELYZETÉRŐL AZ EU INTÉZMÉNYEIBEN**

2025.JÚNIUS 25.

NÉZŐPONT INTÉZET

2025

**JELENTÉS A JOGÁLLAMISÁG
HELYZETÉRŐL AZ EU INTÉZMÉNYEIBEN**

2025.JÚNIUS 25.

Következtetések

A tagállamok közös érdeke, hogy az Európai Unió erős, hatékony és sikeres legyen. Ehhez elengedhetetlen, hogy annak intézményei maguk is a jogállamiság elvei szerint működjenek, a Szerződéseknek megfelelően, átlátható és számonkérhető eljárásokat alkalmazva, tiszteletben tartva az intézményi hatásköröket, valamint biztosítva az igazságos és méltányos bírósági eljárások lehetőségét. A jogállamisági elvek súlyos megsértésének kockázata egyaránt fennáll azonban az Európai Parlamentben, az Európai Bizottságban és az Európai Unió Bíróságán. Ezek a kockázatok összefüggnek az uniós intézmények működésében beazonosítható szerződésellenes gyakorlatokkal, az önkényes és lopakodó hatáskörtúllépésekkel, valamint az intézményekben elharapódzó korrupcióval, amelyeket több esetben is az intézmények átláthatatlan működése, elégtelen belső szabályai, valamint a számonkérhetőség hiánya tesz lehetővé. A feltárt jogállami visszásságok elsősorban az alábbi négy területre csoportosíthatóak.

I. Következmények nélküli korrupciós esetek ássák alá az EU intézményeibe vetett bizalmat

Nem történt a Bizottság integritását erősítő intézményi reform annak ellenére, hogy Ursula von der Leyen, a Bizottság elnöke átláthatatlan módon, és nem a hivatalos úton menedzselte a Pfizer-vakcinák beszerzését, illetve Didier Reynders, korábbi igazságügyi biztos hivatali ideje alatt elkövetett korrupció és pénzmosás gyanújába keveredett mandátuma lejárta után.

Az ún. Katargate, az egyik legnagyobb uniós korrupciós botrány az Európai Parlamentet érintette, melynek elhúzódó mentelmi jogi eljárásai nem az EP integritásának, hanem a köztörvényes bűncselekményekkel vádolt személyek védelmére alkalmasak. A Katargate-ben való részvétellel vádolt Marc Tarabella mentelmi jogát az EP mindössze 17 nap alatt függesztette fel, míg a botrány kapcsán idén megvádolt két képviselő mentelmi eljárásában a jelentés lezárásáig több mint 70 nap alatt sem született döntés. Egyéb, köztörvényes bűncselekménnyel vádolt képviselők – úgy, mint Magyar Péter és Ilaria Salis – ügyében pedig több mint 200 napja nincsen döntés.

Rendszerszinten jellemző, hogy az egyedi esetekkel kapcsolatos vizsgálatok az uniós intézmények integritása szempontjából valójában látszatintézkedések, amelyek nem az ehhez hasonló ügyek megelőzését, hanem a számonkérés elodázását szolgálják.

II. Az összeférhetetlen pozíciók halmozásában a visszaélés tartós kockázata áll fenn

Egyes lobbitevékenységet végző szervezetek, mint például a Transparency International és a European Movement International, túlzott és átláthatatlan befolyást gyakorolnak az európai intézményekre.

A Bizottság rutinszerűen jóváhagyja a volt biztosoknak kétéves türelmi idejük alatt olyan szervezeteknél való pozíciók betöltését, amelyek korábban az adott biztosoknál lobbiztak hivatali idejük alatt. Az egyik esetben a szervezet még mindig részesedik abból a 4,5 millió euró támogatásból, amit korábban az immáron nála dolgozó biztoshoz tartozó főigazgatóság adott ki a szervezetnek.

Az Európai Unió Bírósága bíróinak személyi kötődése a Bizottsághoz veszélyezteti a tagállamok és a Bizottság közötti bírósági eljárások pártatlanságát. Számos olyan bíró van és volt az Európai Unió Bíróságán, aki korábban évtizedes karriert futott be a Bizottságban. A tavaly októberben kinevezett holland származású bíró 30 éves bizottsági karrierjét a versenyjogi főigazgatóság főigazgató-helyetteseként fejezte be, mely az állami támogatások kontrolljáért és vizsgálatáért felelt, és innét került a Bíróságra.

III. Átláthatatlan módon zajlik az Uniós pénzek NGO-kba való kiszervezése

A LIFE és egyéb Uniós támogatási programon keresztül a Bizottság számos érdekérvényesítő szervezetet finanszíroz, köztük egy olyan környezetvédelmi lobbiszervezetet is, amely már több mint 300 regisztrált lobbieseményen vett részt a Parlamentben és a Bizottságban. Az EP-ben 45 akkreditált lobbistával rendelkező szervezet 2024-es költségvetésének 10 százalékát a LIFE-ből kapta (ezen kívül más EU-s programokból is részesedik). Az érdekérvényesítő szervezetek finanszírozása úgy valósul meg, hogy a Bizottság uniós forrásokat bíráló külső szakértői akár saját szervezeteik támogatásáról is dönthetnek.

IV. Súlyosan sérti a jogbiztonságot a rendszerszintű kettős mérce

Az európai szintű politikai pártok feloszlathatóak arra hivatkozva, hogy nem tartják tiszteletben az Unió értékeit. A pártok regisztrációból való törlésére irányuló eljárás során ki kell kérni és figyelembe kell venni a „független kiemelkedő személyekből álló bizottság” véleményét is. Ennek a bizottságnak 2025. január óta tagja egy olyan személy, aki az Európai Szocialisták Pártjához köthető alapítvány (FEPS) tudományos tanácsának egyik tagja. A Szocialisták „Next Left” évkönyvében már kifejtette ez a személy, hogy sem a lengyel PiS-t, sem pedig a magyar Fideszt nem tartja az EU-s értékeket tiszteletben tartó pártnak. Egy politikailag elfogult személy szubjektív véleményére is alapozó eljárás, amely pártok ellehetetlenítésével járhat, alapvetően sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, és az unióban jelenlévő rendszerszintű kettős mércére is felhívja a figyelmet.

Sérti az uniós jogbiztonságot, hogy a Bizottság inkonzisztensen, egységes mérce nélkül alkalmazza a 7-es cikkely szerinti eljárást. A bíróságok függetlenségének hiányára hivatkozva Lengyelországot először elítélte, majd a Tusk-kormány megválasztásakor az eljárást valós eredmények nélkül hirtelenjében lezárta. Románia esetében azonban az elnökválasztás megsemmisítése ellenére sem indított a Bizottság a bíróságok függetlenségének, a demokrácia vagy a jogállamiság védelme érdekében eljárást.

Tartalomjegyzék

Következtetések	2
Tartalomjegyzék	4
Módszertan	5
Rövidítésjegyzék	6
Európai Parlament	7
1. A köztörvényes bűncselekménnyel meggyanúsított EP-képviselők mentelmi joga felfüggesztésére irányuló eljárás hosszú időn át elhúzódhat, mivel az eljárás nincsen határidőhöz kötve	7
2. Korrupciós botrányban érintett lobbiszervezetek továbbra is befolyásolhatják az EP munkáját	11
3. A Transparency International túlzott befolyást gyakorol	13
4. Az európai szintű politikai pártok feloszlathatóak arra hivatkozva, hogy nem tartják tiszteletben az Unió értékeit, az erre irányuló eljárás során pedig kötelező szinten ki kell kérni az Európai Szocialisták Pártjához köthető alapítvány tudományos tanácsa egyik tagjának a véleményét.....	16
5. A „cordon sanitaire” diszkriminálja a harmadik legnagyobb politikai pártot és ezzel akadályozza az uniós polgárokat akaratuk kinyilvánításában	19
Európai Bizottság	22
6. A tömegtájékoztató szabadságáról szóló európai rendelet, amely Unió szinten uniformizálná a sajtószabályozást, lopakodó hatáskörbővítés	22
7. Az Ursula von der Leyent és biztosait érintő korrupciós ügyek következmények nélkül maradnak.....	24
8. Az Európai Bizottság átláthatatlan módon finanszíroz érdekérvényesítő szervezeteket, amelyek nyomásgyakorló csoportként működnek az Unió intézményeiben és a tagállamokban.....	25
9. Az összeférhetlenség rendszerszintű kockázata, hogy a Bizottság uniós forrásokat bíráló külső szakértői saját szervezeteik támogatásáról is dönthetnek	30
10. A Bizottság inkonzisztensen alkalmazza a 7-es cikkely szerinti eljárást, a bíróságok függetlenségének hiányára hivatkozva Lengyelországot elítélte, a román elnökválasztást megsemmisítő alkotmánybíróságot nem	32
11. Négy távozó biztos is túl gyorsan kapott engedélyt arra, hogy elhelyezkedjen olyan lobbiszervezeteknél, amelyekkel biztosként kapcsolatban álltak.....	34
Európai Unió Bizottsága	37
12. Összeférhetetlen, hogy a Bíróság holland származású bírója 30 éven át volt a Bizottság szolgálatában.....	37
13. Korrupciós kockázat, hogy a Bíróság dán alelnöke mandátuma lejártát követően 24 napon belül a bírósági eljárásokban részt vevő ügyvédi irodánál helyezkedett el.....	40
14. A Bíróság pártatlan ítélezését veszélyezteti, hogy német alelnöke egy olyan politikai szervezet kuratóriumi tanácsának tagja, amely tagállamokkal szemben ideológiai kritikát fogalmaz meg.....	42
15. A Bíróság főtanácsnoka túllépte hatáskörét, amikor indítványában kritizálta a lengyel alkotmánybíróság függetlenségét és pártatlanságát	43
Jegyzetek.....	46

Módszertan

Az Európai Unióról szóló szerződés (továbbiakban Szerződés vagy EUSZ) sokat idézett 2. cikke kiemeli, hogy „Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul”¹. Az Európai Unió egyenértékű értékei közül a jogállamiság kérdéskörét az elmúlt időszakban kiemelt figyelem kísérte, különösen a tagállamok vonatkozásában. Kevesebb szó esett mindeztáig arról, hogy az Unió intézményrendszerének és működésének is jogállamisági keretek között kell megvalósulnia, holott az Európai Unió történeti fejlődése során a jogállami kritériumok szerződésekben történő megjelenítése éppen azt célozta, hogy az uniós intézményrendszer működése során is érvényesíthetők legyenek alapvető jogi garanciák². Hasonlóan ahhoz, ahogy a Bizottság a Szerződések őreként a tagállamok jogállamiságának megfigyelőjeként lép fel³, a tagállamoknak és a civil társadalomnak is felelőssége felhívni a figyelmet az Unió jogállamiságának állapotára, hozzájárulva ahhoz, hogy az EU egy, a jogállamiság elvein alapuló közösség maradjon⁴.

Az utóbbi években az európai politikai diskurzust a jogállamiság tagállami helyzetéről folyó vita határozta meg az egyes tagállamokban, mely annak köszönhetően vált bármikor feléleszthető napirendi témává, hogy a „jogállamiság” fogalma nem rendelkezik egy egységes definícióval. A Velencei Bizottság sokat idézett 2011-es tanulmánya is kiemeli: a „jogállamiság meghatározhatatlan”⁵. Pontos definíció helyett a jogállamiság alappilléreinek a beazonosítására vállalkozik, ezek pedig a törvényesség, a jogbiztonság, a hatalommal/hatáskörrel való visszaélések megelőzése, törvény előtti egyenlőség és a diszkriminációmentesség, illetve az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés (ami magában foglalja a tisztességes eljáráshoz való jogot és a független és pártatlan bírói kar jelenlétét).

Az európai közéletben jelenlévő, a jogállamiság helyes modelljét számonkérő hangok ellenére nincs egységesen elfogadott, receptként követhető és hivatkozható listája a jogállamiság kritériumainak. Bár egyre látványosabb a politikai szándék, hogy jelentését egy értékkatalógussal tegyék konkrétabbá, a jogállamiságnak valójában nincs egységes, egyetlen bevett gyakorlata, érvényesülése ezért mindig csak konkrét ügyekben nyilvánul meg, a józan ész, s nem egy politikai feladatlista alapján. A fenti pillérek közös pontja, hogy a jogállamban az ideológiai elfogultság nem fordulhat jogszerűtlen gyakorlatba, az intézmények nem ruházhatják fel magukat önkényesen új hatáskörökkel, valamint egységes mércével és pártatlanul hivatottak biztosítani a jogszabályok érvényesülését. Bár az utóbbi években ideológiavezérelt politikai aktorok nagy erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy saját értékrendjükre formálják a jogállamiság fogalmát, fontos, hogy legalább a jogállamiság vizsgálata ne tényként beállított politikai véleményekben merüljön ki, hanem tényeken alapuló megállapításokkal tárja fel a valóságot.

Immáron a második éve⁶ ezen követelmények szem előtt tartásával vállalkozott a Nézőpont Intézet az Európai Unió intézményeinek elemzésére a jogállamisági elvek érvényesülése szempontjából. A kutatás célja, hogy az uniós intézményrendszer működését jól ismerő kutatókkal és szakértőkkel folytatott konzultációk tanulságait összegezve hívja fel a figyelmet a jogállamiság elveinek súlyos és tartós megsértésének veszélyére az Európai Unió egyes intézményeiben. Három tagállamban 25 szakértővel, professzorral és kutatóval folytatott konzultációknak köszönhetően született meg az idej jelentés⁷, mely a 2024-es EP-választástól 2025 május 22-ig eltelt időszakot vizsgálja. A jogállamiság fentebb említett elveinek érvényesülését az Európai Bizottság (EB), az Európai Parlament (EP), valamint az Európai Unió Bíróságának (EUB) intézményi tevékenységében vizsgáltuk.

Rövidítésjegyzék

APPF – Európai Politikai Pártokkal és Európai Politikai Alapítványokkal Foglalkozó Hatóság
CERV – Citizens, Equality, Rights and Values programme
CINEA – European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency
CPI – Korruptió Érzékelési Index (Corruption Perception Index)
DG – Directorate-General vagy Főigazgatóság
DG Home – európai migrációs és belügyi főigazgatóság (Directorate-General for Migration and Home Affairs)
DG INTPA – nemzetközi partnerségekért felelős főigazgatóság (Directorate-General for International Partnerships)
EB – Európai Bizottság
ECR – Európai Konzervatívok és Reformisták
EIT – Európai Innovációs és Technológiai Intézet (European Institute of Innovation & Technology)
EMFA – tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet (European Media Freedom Act)
EP – Európai Parlament
EPP – Európai Néppárt
EPPO – Európai Ügyészség
ESN – Szuverén Nemzetek Európája
EU – Európai Unió
EUB – Európai Unió Bírósága
EUMSZ – Európai Unió Működéséről szóló szerződés
Europol – Európai Rendőrségi Hivatal (European Police Office)
EUSZ – Európai Unióról szóló szerződés
FEPS – Foundation for European Progressive Studies
Green Deal – Európai Zöld megállapodás
Greens/EFA – Zöldek/Európai Szabad Szövetség
ID – Identitás és Demokrácia
IEP – Institut für Europäische Politik
ILGA World – International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association
IV – Federation of Austrian Industries
KK TIK – Kultúra és Kreativitás Tudás- és Innovációs Közösség
LGBT vagy LMBT – Lesbikusok, melegek, biszexuálisok, transzneműek
LGBTIQ vagy LMBTIQ – Lesbikusok, melegek, biszexuálisok, transzneműek, interszexuálisok és queerek
LIFE – Programme for the Environment and Climate Action
MCC – Mathias Corvinus Collegium
MEP – member of the European Parliament vagyis európai parlamenti képviselő
NI – Független képviselők
PfE vagy Patriots – Patrióták Európáért
PiS – Jog és Igazságosság pártja
S&D – Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége
TI – Transparency International
WMCES – Wilfried Martens Centre for European Studies
WWF – World Wildlife Fund

Európai Parlament

1. A köztörvényes bűncselekménnyel meggyanúsított EP-képviselők mentelmi joga felfüggesztésére irányuló eljárás hosszú időn át elhúzódhat, mivel az eljárás nincsen határidőhöz kötve

Az európai parlament eljárási szabályzatának 5. cikk 2. bekezdése kiemeli⁸, hogy „A kiváltságokra és mentességekre vonatkozó hatáskörének gyakorlása során a Parlament fellép annak érdekében, hogy demokratikus jogalkotó gyűlésként megőrizze integritását és biztosítsa képviselői függetlenségét feladataik ellátása során. A parlamenti mentelmi jog nem a képviselők személyes kiváltsága, hanem a teljes Parlament és az egyes képviselők függetlenségének biztosítója.”

Általánosságban a mentelmi jog felfüggesztéséről szóló eljárásról elmondható, hogy a tagállamok illetékes hatóságának (vagy az európai főügyésznek) a kérelmével indulnak, majd az EP elnökének bejelentése után az EP Jogi Bizottsága megvizsgálja az ügyet. A Jogi Bizottságban az ügy jelentéstevője nem lehet azonos nemzetiségű és nem lehet tagja ugyanannak a politikai csoportnak sem, mint az a képviselő, akinek a mentelmi jogát vizsgálják; a képviselőknek pedig joguk van a meghallgatáshoz az eljárás során. Az eljárás végén a Jogi Bizottság indokolt határozati javaslatot tesz a mentelmi jog felfüggesztésére irányuló kérelem elfogadására vagy elutasítására, majd a bizottság határozati javaslatáról végső soron a plenáris ülés szavazással dönt⁹.

A Jogi Bizottság mentelmi jog felfüggesztésére irányuló vizsgálatának határidejéről az EP eljárási szabályzatának 9. cikk 3. bekezdése megállapítja, hogy „a bizottság a mentelmi jog felfüggesztésére, illetve a kiváltságok és a mentességek fenntartására irányuló kérelmeket haladéktalanul, de összetettségükre figyelemmel vizsgálja meg.” Nincs pontos határidőhöz kötve a Jogi Bizottság munkája, ami lehetővé teszi, hogy politikai akarat szerint egyes képviselők mentelmi jogára irányuló eljárásokat gyorsan, míg másokat lassan végezzenek el. Egy szuverén törvényhozó testület esetében a parlament maga dönthet arról, hogy milyen szabályokhoz köti a mentelmi jog felfüggesztésére irányuló eljárást, de az EP esetében – ahol az EP-képviselők mandátumának visszavonásáról, megszűnéséről a tagállamok nemzeti jogukban is dönthetnek¹⁰ – hatáskör túllépésnek számít, hogy a tagállami eljárásokat megnehezítve pontos határidő ki nem kötésével húzhatja el a döntést egyes képviselők mentelmi jogának felfüggesztéséről. Összességében elmondható, hogy annak a kockázata, hogy politikai megfontolások is befolyásolják a mentelmi eljárások hosszát aláássa az eljárási szabályzat azon kitételét, hogy a mentelmi jog nem személyes kiváltság, hanem a függetlenség biztosítója.

2024-2029-es ciklus mentelmi jog felfüggesztésére irányuló kérelmek	
Leggyorsabban lezárt kérelem	173 nap
Leglassabban lezárt kérelem	257 nap
Eddig lezárt kérelmek lezárásának átlagos hossza	203 nap
(Jelentés lezárásáig) leghosszabb ideje folyamatban lévő kérelem	248 nap

1. táblázat A visszavont kérelmeket a gyűjtés nem vette figyelembe. Az adatgyűjtés a jelentés lezárásáig, 2025. május 22-ig tartott.

2024-2029-es ciklus Mentelmi jog felfüggesztésére irányuló kérelmek 2025. május 22-ig lezárt ügyek					
Kinek a mentelmi jogáról van szó (képviselő neve, pártja)?	Ki a jelentéstevő az ügyben (képviselő neve, pártja)?	Mikor jelentette be az EP elnöke a felfüggesztési kérelmet?	Mikor szavazott az EP a mentelmi jogról?	Felfüggesztették a mentelmi jogot?	Hány nap telt el az elnök bejelentése és a Parlament döntése között?
Grzegorz Braun (NI)	Dainius Zalmiras (Renew)	2024/11/14 ¹¹	2025/05/06 ¹²	Igen	173
Adam Bielan (ECR)	Dainius Zalmiras (Renew)	2024/09/16	2025/03/11	Igen	176
Petras Gražulis (ESN)	Pascale Piera (PFE)	2024/10/24 ¹³	2025/05/06 ¹⁴	Igen	194
Maciej Wasik (ECR)	Mario Furore (The Left)	2024/09/16	2025/04/01 ¹⁵	Igen	197
Mariusz Kaminski (ECR)	Mario Furore (The Left)	2024/09/16	2025/04/01 ¹⁶	Igen	197
Petr Bystron (II) (ESN)	Dominik Tarczycki (ECR)	2024/09/16	2025/04/01 ¹⁷	Igen	197
Petr Bystron (I) (ESN)	Pascale Piera (PFE)	2024/09/16	2025/05/06 ¹⁸	Igen	233
Jana Nagyová (PFE)	Krzysztof Smiszek (S&D)	2024/07/19 ¹⁹	2025/04/01 ²⁰	Igen	257
2024-2029-es ciklus Mentelmi jog felfüggesztésére irányuló kérelmek 2025. május 22-én még folyamatban lévő ügyek					
Kinek a mentelmi jogáról van szó (képviselő neve, pártja)?	Ki a jelentéstevő az ügyben (képviselő neve, pártja)?	Mikor jelentette be az EP elnöke a felfüggesztési kérelmet?		Hány nap telt el az elnök bejelentése és a jelentés lezárása között?	
Michał Dworczyk (ECR)	David Cormand (Greens/EFA)	2024/09/16 ²¹		248	
Dobrev Klára (S&D)	Marcin Sypniewski (ESN)	2024/09/16		248	
Magyar Péter (EPP) (I)	ŚMISZEK Krzysztof (S&D)	2024/10/10 ²²		224	
Ilaria Salis (The Left)	Adrián Vázquez Lázara (EPP)	2024/10/22 ²³		212	
Magyar Péter (EPP) (II)	Dominik Tarczycki (ECR)	2024/11/13 ²⁴		190	
Daniel Obajtek (ECR)	David Cormand (Greens/EFA)	2025/01/20 ²⁵		122	
Alessandra Moretti (S&D)	Marcin Sypniewski (ESN)	2025/03/10 ²⁶		73	
Elisabetta Gualmini (S&D)	Marcin Sypniewski (ESN)	2025/03/10 ²⁷		73	
Petr Bystron (III) (ESN)	Még nem ismert	2025/04/03 ²⁸		49	
Péter Magyar (EPP) (III)	Még nem ismert	2025/05/05 ²⁹		17	
Daniel Attard (S&D)	Még nem ismert	2025/05/21 ³⁰		1	
Salvatore De Meo (EPP)	Még nem ismert	2025/05/21		1	
Fulvio Martusciello (EPP)	Még nem ismert	2025/05/21		1	
Nikola Minchev (Renew)	Még nem ismert	2025/05/21		1	

2. táblázat A visszavont kérelmeket a táblázat nem tartalmazza. Az adatgyűjtés a jelentés lezárásáig, 2025. május 22-ig tartott.

Szükség lenne a hatalommal való visszaélés hatékonyabb megelőzése érdekében az EP eljárási szabályzatának határidő meghatározásával való kiegészítésére, különös tekintettel arra, hogy az elmúlt időszakban számos botrány érintette az Európai Parlamentet és képviselőit. A magyarországi Tisza párt elnöke, Magyar Péter a vádak szerint 2024. június 21-én hajnalban egy budapesti szórakozóhelyeken töltött éjszaka után egy róla felvételt készítő férfi telefonját elvette és a Dunába dobta. Annak érdekében, hogy az erőszakos tett kivizsgálásra kerülhessen 2024 szeptemberében a Legfőbb Ügyészség kezdeményezte az EP-képviselő mentelmi jogának felfüggesztését³¹. A Jogi bizottság novemberben nevezte ki az eljárás jelentéstevőjét, de 224 nappal az EP elnökének bejelentése után, ezen jelentés írásának lezárta (2025.05.22.) még mindig nem született döntés a képviselő mentelmi jogával kapcsolatban. Ebben a ciklusban az EP eddig 8 esetben döntött mentelmi jog felfüggesztéséről, az eljárások átlagos hossza pedig 203 nap volt³² – ehhez képest Magyar Péter vádját az EP már a jelentés lezárta is az átlagot meghaladó napszámban vizsgálta (224 napja folyik az eljárás), de még mindig nem született döntés. Az eljárások elhúzódása aláássa a köztörvényes bűncselekményekkel kapcsolatos vádak kivizsgálásának lehetőségét, és bizonyítja, hogy az EP mentelmi jogi rendszere nem a testület integritását, hanem az erőszakkal vádolt képviselőt védi.

Az erőszakos tett kivizsgálásának ellehetlenítése mellett az EP mentelmi jog felfüggesztésére vonatkozó eljárása a korrupcióval vádolt EP-képviselők esetében is indokolatlanul hosszan elnyúló eljárásokat eredményezhet a politikai akarat függvényében. A Nézőpont Intézet 2024-es jelentésében is említett korrupciós ügyek, amelyek alapjaiban rengették meg az EP-be vetett bizalmat, nem, hogy nem kerültek lezárásra, hanem újabb szereplői kerültek vád alá 2025 elején. A közéletben Katargate-ként is ismert botrány több volt európai parlamenti képviselő letartóztatásához vezetett, akik a vádak szerint Katar, Marokkó és Mauritánia érdekeit szolgálták parlamenti munkásságuk során. Majdnem két és fél évvel a botrány kirobbanása után, 2025. március elején arról érkeztek hírek, hogy két olasz származású európai parlamenti képviselő, Alessandra Moretti és Elisabetta Gualmini (mindketten a Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetségéből (S&D)) mentelmi jogának felfüggesztését kérte a belga ügyészség. A mentelmi jog felfüggesztésére irányuló kérelmet március 10-én jelentette be a Parlament elnöke, Roberta Metsola, de ezen jelentés lezártaig még mindig nem született döntés.

Összehasonlításképpen elmondható, hogy két évvel ezelőtt, amikor az EP-re még társadalmi nyomás helyeződött a Katargate aktualitása miatt, az elnök bejelentése után 17 nappal Marc Tarabella (az egyik Katargate-ben korrupcióval vádolt képviselő) mentelmi jogát már fel is függesztették. Marc Tarabella mentelmi jogát 2022. december 28-án kérték ki, 2023. január 16-án jelentette be az EP elnöke a kérelmet, 2023. február 2-án pedig már fel is függesztették a mentelmi jogát³³. Tarabella ugyanabban a botrányban érintett, mint Moretti és Gualmini – mégis Tarabella mentelmi jogának ügyét 17 nap alatt lezárták, míg Moretti és Gualmini ügyében (ezen jelentés lezártaig) 73 nap alatt sem hoztak döntést. Ezen jelentős eltérések bizonyítják, hogy az eljárás hosszát politikai megfontolások, a társadalmi nyomás látszatkezelése, és nem az EP integritásának védelme határozza meg. Jelen formájában az EP mentelmi jog felfüggesztésére irányuló eljárása nem alkalmas arra, hogy hatékonyan hozzájáruljon a hatalommal való visszaélések kivizsgálásához, illetve megelőzéséhez. Ezáltal pedig az EP mentelmi jogi rendszere nem az intézmény függetlenségét védi, hanem a korrupcióval vagy más köztörvényes bűncselekménnyel vádolt képviselőket.

Alessandra Moretti neve már a botrány korai szakaszában is felmerült, ugyanis 2020 februárjában elkísérte Marc Tarabella képviselőtársát (akit hamar vád alá helyeztek a Katargate-botrány kezdeti szakaszában) a katarai labdarúgó-világbajnokság helyszínére (nem sokkal a sportesemény előtt), ahol meglátogatták az épülő stadiont, illetve beszéltek az ország munkaügyi miniszterével³⁴. A stadionnal kapcsolatban többször is megfogalmazódott vádként, hogy „modern rabszolgák” építették³⁵.

Alessandra Moretti és Elisabetta Gualmini mellett a két cikluson keresztül (2014-2024) EP-képviselőként dolgozó Maria Arena ellen mandátumának lejártá után, 2025 januárjában emeltek vádat. A belga Maria Arenát (S&D) már a botrány elején szóba hozta a sajtó, mint Pier Antonio Panzeri (S&D) bizalmasa. Antonio Panzeri a vádak szerint a közel-keleti államok pénzügyi befolyása alatt álló európai parlamenti hálózat egyik kulcsfigurája. A két volt képviselő szoros kapcsolatát megerősíti az is, hogy Arena az EP Emberi Jogi Albizottságnak elnöki posztját Panzeritől örökölte és vette át. Az elnöki székről Maria Arena azután mondott le, hogy kiderült, nem hozott nyilvánosságra olyan utakat, amelyeket Katar állama finanszírozott számára³⁶. Hasonlóan Panzerihez, Maria Arena kötődését a Katargate egy másik szereplőjéhez, Eva Kailihez is megírta a sajtó – feltételezett bűntársa és szeretője, Francesco Giorgi letartóztatása után Maria Arena az elsők között volt, akit a gyanúba hozott Kaili felhívott³⁷. Tehát bár közismert volt Maria Arena közelsége a botrány több vádlottjához, immunitásának lejártáig nem vonták eljárás alá a képviselőasszonyt. Mindez felveti annak a gyanúját, hogy Maria Arena ellen azért nem indult hamarabb vádemelés, mert az EP körülményes, határidő nélküli eljárása ezt indokolatlanul megnehezítette.

A kataribefolyásolási ügy nem az első eset volt, hogy a belga politikusnő, Maria Arena kiemelt médiafigyelemnek örvendett – 2019-ben kannabisz legalizáció párti aktivizmusa irányította személyére az érdeklődést, amikor kiderült, hogy fia, Ugo Lemaire alapítója és társtulajdonosa egy BRC & Co nevezetű vállalatnak, amely CBD-termékeket (kannabisz kivonat) árul. Amikor Arena egy kannabisz témájú rendezvényt tartott az Európai Parlamentben, az esemény szervezője az az ACTIVE nevezetű szervezet volt, amelynek regionális vezetőjeként a fia³⁸ volt megnevezve. Maria Arena fiának üzlete, a BRC & Co az EP-t később megrázó Katargate-botrány során is szem elé került: az üzlet társtulajdonosa, akivel Ugo Lemaire éveken át együtt dolgozott egy Nicolas Claise nevezetű férfi volt – annak a Michel Claise-nek a fia, aki belga bíróként az EP elleni korrupciós vizsgálatot vezette a Katargate ügyében. A kompromittáló kapcsolat, miszerint egy gyanúba keveredett EP-képviselő gyermeke és a vádalkodó bíró gyermeke üzlettársak, ahhoz vezetett, hogy végül Michel Claise bíró lemondott posztjáról³⁹.

2. Korrupciós botrányban érintett lobbiszervezetek továbbra is befolyásolhatják az EP munkáját

Az EUMSZ 15. cikk (1) szerint „A jó kormányzás előmozdítása és a civil társadalom részvételének biztosítása céljából az Unió intézményei, szervei és hivatalai munkájuk során a nyitottság elvének lehető legnagyobb mértékű tiszteletben tartásával járnak el⁴⁰.” Tehát a Szerződés átláthatósági elvárásokat fogalmaz meg az EU intézményeivel, az EP-vel kapcsolatban is. Bár ennek pontos szabályait az intézmények maguk határozzák meg, az Európai Parlament befolyásolására irányuló tevékenységek nem kellő mértékben átláthatóak.

A Katargate korrupciós botrány után az EP integritásának megszilárdítása érdekében reformokat vezettek be⁴¹, melyek az EP befolyásolására irányuló tevékenységet is szigorúbb keretek közé kívánták szorítani. A 2025. év elején kibontakozó Huawei vesztegetési ügy azonban arra világít rá, hogy az EP gyenge átláthatósági szabályai a reformok ellenére is lehetővé teszik a választott testület tisztességtelen befolyásolását. A botrány kirobbanásakor Belgiumban és Portugáliában a rendőrség több mint 20 helyszínen tartott házkutatást. Március végére már több személyt vád alá helyeztek a kibontakozó üggyel kapcsolatban, Fulvio Martusciello EP-képviselő (Olaszország, Európai Néppárt (EPP)) két parlamenti titkárát pedig letartóztatták⁴². A vádlottak között van a Forum Europe egy tagja is⁴³, ami egy szakpolitikai konferenciákat szervező platform, amelyen rendszeresen képviselteti magát az Európai Unió magasszintű vezetősége is. A jelenleg ismeretes vádak szerint európai parlamenti képviselők pénzjutalomért cserébe írtak alá 2021-ben egy nyílt levelet – ami bár nem nevezte meg a Huawei-t – kiállt az 5G technológia fejlesztése mellett, amely a cég érdekeiben állt. A feltételezések szerint egyes képviselők ajándékokat, labdarúgó mérkőzésekre jegyeket és egyéb juttatásokat fogadtak el a technológiai cégtől. A kibontakozó vesztegetési ügyre válaszul a Huawei lobbistáit kitiltották az EP épületéből és a Bizottságból is. Az üggyel kapcsolatban májusban 4 EP-képviselő mentelmi jogának felfüggesztését kezdeményezték.

A Huawei 2015 óta a Bizottságnál 77, míg 2020-2023 között a Parlamentnél 27 lobbieseményt tüntet fel⁴⁴. Ez azonban nem fedi le a teljes lobbitevékenységét a cégnek, ez egyrésztől sem a rejtett, másrésztől sem a közvetítőkön keresztül végzett érdekérvényesítési tevékenységet nem foglalja magába. Az EP tagjai az Unió Transparency Register-ében (az EU-s lobbitevékenységet listázó rendszer) rögzített lobbistákkal találkozhatnak – nyilvántartva azonban csak az előre megszervezett találkozókat kötelező feltüntetni, így a „spontán” találkozókat, telefonbeszélgetéseket és email váltásokat nem⁴⁵. A rögzítésre nem kerülő interakciók a MEP (EP-képviselő) és érdekképviseleti csoportok között nagy mozgásteret biztosítanak rejtett lobbitevékenység végzésére. Ezáltal pedig az EP átláthatósági szabályai nem teszik lehetővé az olyan botrányban érintett vállalatok, mint például a Huawei tevékenységének átláthatóságát.

A rejtett, vagy „spontán” találkozók mellett a közvetítőkön keresztül végzett lobbitevékenység sem átlátható az EP esetében. A Huawei például megnevezi az Acento Public Affairs nevű céget, mint partnerét – ez a cég érdekképviselettel foglalkozik (az EU intézményeiben is) és a 2024-es évre a Transparency Registerben 200 000 – 299 999 euró bevételt vallott be a Huawei-től, mint ügyfelétől⁴⁶. A Transparency Register⁴⁷ azonban pusztán a találkozások tényét rögzíti, a tartalmukat nem, így az Acento Public Affairs és hasonló szervezetek lobbieseményeinek a nyilvántartásában egyáltalán nem követhető, hogy egy-egy érdekérvényesítési eseményt melyik ügyfelük nevében, érdekében képviselőiként végezték el. Így pusztán a „Huawei Technologies” Transparency Register regisztrációja alatt nem követhető teljes mértékben az érdekérvényesítés, ami a céghez köthető.

A találkozók tartalmának rögzítésére egyedül 2025. január 1-e óta a Bizottság részéről van próbálkozás. Január 1. óta a Bizottság az érdekképviselőkkel folytatott találkozások jegyzőkönyveit is nyilvánosságra hozza, ez pedig a találkozók valós tartalmának nyilvánosságra hozatala felé tett lépés. A jegyzőkönyvek azonban a Transparency Registeren keresztül nem, csak a biztosok saját oldalain keresztül találhatók meg. További hiányosságnak tekinthető, hogy a Bizottság határozata szerint csak az érdekképviselők neveit kell nyilvánosságra hozni a jegyzőkönyvekben, így ez a rendelkezés továbbra sem teszi kielégítő módon átláthatóvá, hogy a tanácsadó cégek érdekérvényesítő találkozásai mögött mely ügyfél áll (l. A Bizottság (EU) 2024/3082 határozata 5. cikk (2) d)⁴⁸). Míg az Európai Bizottság 2025 eleje óta próbálkozik a találkozók tartalmának átláthatóbbá tételével, a Huawei-botrányban erősen érintett Európai Parlamenttel kapcsolatban azonban még ez sem mondható el.

Az a tény, hogy a közvetítőkön keresztül végzett érdekérvényesítés a Huawei-botrányban való érintettsége ellenére sem zárható ki, azzal is bizonyítható, hogy (bár a Huawei lobbistáit kitiltották az EP-ből és a Bizottságból) olyan szervezetek továbbra is érdekérvényesítést folytatnak, illetve hozzájárulnak EU-s kezdeményezésekhez, amelyeknek a Huawei tagja. Ilyen például a SolarPower Europe, mely honlapja szerint tagjaival együttműködve a napenergia szabályozásának és az üzleti környezetnek az átalakítására törekszik⁴⁹. A SolarPower Europe regisztrált lobbiszervezet az EU-ban, illetve 2015 óta támogatja is az EU, több mint 2 millió euró forrást kapott a Horizon és a LIFE programokból. Az összesen 15 támogatási programból, amiben a SolarPower Europe részt vesz, 13 még folyamatban lévő projekt⁵⁰. Bár a SolarPower Europe a botrány kirobbanása után azt nyilatkozta, hogy a Huawei anyagi hozzájárulását a szervezethez lecsökkentette⁵¹ (a Huawei éves szinten 60 000 euróval támogatta a szervezetet⁵²), a szervezet honlapján bőven a botrány kirobbanása utánig, 2025 áprilisig a Huawei továbbra is a Supply Chain Sustainability⁵³ és Digitalisation⁵⁴ munkacsoportok alelnökeiként volt megnevezve. A SolarPower Europe Digitalisation munkacsoportja eredményeként sorolja fel, hogy hozzájárult az EU kiberbiztonság növelését célzó Cyber Resilience Act-jéhez, míg a szintén Huawei alelnöksége alá eső időszakból a Supply Chain Sustainability munkacsoport a Bizottság Corporate Sustainability Due Diligence Directive és a Forced Labour Ban javaslatainak a nyilvános konzultációjában vett részt.

Bár a SolarPower Europe végül áprilisban kizárta a Huawei-t a szervezetből, a Huawei továbbra is tagja EU-ban regisztrált érdekérvényesítést is végző szervezeteknek, mint például a Responsible Business Alliance-nak⁵⁵. Tehát a Huawei ráhatása az EP-re a SolarPower Europe, a Responsible Business Alliance vagy más hasonló szervezeteken keresztül a botrány ellenére sem zárható ki (az EP-vel ellentétben a Bizottság a Huawei-hez köthető ezen egyéb lobbiszervezetekkel való találkozókat – amennyiben azokon a Huawei és nem más ügyfelek vagy tagjaik érdekeit képviselik – megtiltotta⁵⁶). Az pedig, hogy ezen közvetítőkön keresztül esetlegesen elvégzett nyomásgyakorló tevékenységek nem követhetőek nyomon az EP gyenge átláthatósági szabályainak a rovására írható fel, hiszen az pusztán a találkozások tényét és nem a tartalmát rögzíti.

Nemcsak a Huawei esetében áll fenn a kockázata annak, hogy illetéktelen és átláthatatlan befolyással bírhat az EP-re, hanem a Royal Caribbean Group esetében is, ami a világ egyik legnagyobb tengerjáró társasága. Az Európai Parlament elnöke, Roberta Metsola férje, Ukko Metsola ugyanis a Royal Caribbean Group lobbistája. Ukko Metsola neve az Unió Transparency Registerében is regisztrálva van, mint az „uniós kapcsolatokért felelős személy”. Az EP a Katargate-botrány következtében szigorított magatartási kódexe szerint „összeférhetetlenség akkor áll fenn, ha valamely európai parlamenti képviselő megbízatásának a köz érdekében történő gyakorlása családi, érzelmi okok vagy gazdasági érdek vagy bármely más közvetlen vagy közvetett magánérdek miatt nem helyénvaló módon befolyásolható” – tehát Metsola

elnöki és férje lobbista tevékenysége összeférhetetlennek tekinthető. A szigorított szabályok ellenére az egyik ok, amiért nem került nyilvánosságra Roberta Metsola férjének lobbitevékenysége, azzal magyarázható, hogy Metsola elnöksége alatt elfogadott új magatartási szabályzat szerint az előadók és árnyékelőadók mellett csak az „*alelnöki, quaestori, bizottsági vagy küldöttségi elnöki vagy alelnöki hivatal elfoglalása előtt*” kell a képviselőnek olyan nyilatkozatot benyújtania „*amelyben jelzi, hogy tudomása van-e az adott hivatal ellátásával kapcsolatban őt érintő bármilyen összeférhetetlenségről*” – egyszóval az elnököt ilyen felelősség nem terheli. (További információért lásd: 2024-es jogállamisági jelentés 1.6. A hatalommal való visszaélések megelőzésének elvét sértik a korrupcióellenes EP-szabályok hiányosságai c. fejezet.)

3. A Transparency International túlzott befolyást gyakorol

Az Európai Parlament 2023-ban szigorított magatartási kódexe lehetővé teszi az Európai Parlament tagjainak, hogy képviselői munkásságuk mellett más tisztségeket is viseljenek, illetve ezért juttatást kapjanak – ezeket az elköteleződéseket azonban nyilvánosságra kell hozniuk. A magatartási kódex azonban tiltja, hogy a feladataik ellátása során az uniós döntéshozatali folyamathoz közvetlenül kapcsolódó fizetett lobbitevékenységet végezzenek az európai parlamenti képviselők⁵⁷. Bár ezen szabályok nem tiltják, jogállami elvek teljesülése szempontjából azonban mégis megkérdőjelezhető, hogy egyes képviselők parlamenti tevékenysége elválaszthatatlan bizonyos érdekképviselést is ellátó szervezetektől. A helyzetet súlyosbítja, ha a nyomásgyakorló szervezet, akivel az EP-képviselő szorosan együttműködik még EU-s finanszírozásból is részesedik. Szigorú értelemben az EP szabályzata ezt sem tiltja, az Európai Bizottság magatartási szabálya azonban igen. Az EB az alábbi módon fogalmaz a Bizottság tagjai által betölthető külső tevékenységekről (1. 8. cikk (2) d))⁵⁸: „*a tisztség nem járhat az összeférhetetlenség kockázatával. Ilyen kockázat áll fenn különösen, ha a szervezet finanszírozást kap az uniós költségvetésből.*” Az a tény, hogy egy ilyen típusú kapcsolatot a Bizottság saját magára nézve összeférhetetlennek tartana, miközben az Európai Parlament tagjai körében rutinszerű gyakorlatnak számít, komoly jogállami aggályokat vet fel az EP szabályaival kapcsolatban.

Daniel Freund például klasszikus esete a forgóajtó effektusnak, ami – a Transparency International Magyarország szerint⁵⁹ – olyan köz- és a magánszektor közötti mozgás leírására szolgáló kifejezés, amely lehetőséget ad a nyerészkedésre és illetéktelen befolyásolásra. Daniel Freund 2013-2014 között az Európai Parlamentben dolgozott, a Zöld MEP Gerald Häfner politikai tanácsadója volt⁶⁰. Feladatai közé tartozott az Unió Transparency Registerének megújítására vonatkozó tanácsadás Gerald Häfnernek, aki a Transparency Register módosítására vonatkozó jelentés árnyékelőadója volt⁶¹. Otthagya parlamenti munkáját 2014-ben Freund a Transparency Internationalnál (TI) kezdett el dolgozni, munkakörében szintén foglalkozott a Transparency Registerrel (2016-2018 között a Transparency Register többször is meg volt jelölve a TI lobbitémájaként), illetve a rendszer módosításával, amelyet „pozitív fejleménynek” nevezett 2014 novemberében⁶². 2014 októberében⁶³ azonban a TI elindította a saját (az EU Transparency Registeréhez hasonló) lobbizást vizsgáló platformját, az Integrity Watch-ot – ezzel párhuzamosan változott meg Daniel Freund véleménye az EU Transparency Registeréről: a 8 átláthatósági rendszerből, amelyet 2015-ös TI-tanulmányában vizsgált Freund, a Transparency Register már csak negyedik helyezést ért el. Freund azt tanácsolta, hogy a Transparency saját fejlesztésű Integrity Watch nevű honlapját használják az átláthatóság biztosítása érdekében⁶⁴.

A TI lobbitevékenysége sikeresnek bizonyult, hiszen 2018-ban mind a berlini, mind pedig a brüsszeli TI-iroda kapott EU-s támogatást egy „Integrity Watch” nevű projektre⁶⁵. A Transparency International

projektjét (amiben regionális irodák is részt vettek) a Bizottság 544 051 euróval támogatta⁶⁶. A finanszírozást az európai migrációs és belügyi főigazgatóság (HOME - Directorate-General for Migration and Home Affairs) adta ki – a Transparency Register tanúbizonysága szerint⁶⁷ a 2018-ban elnyert támogatás előtt, 2017 novemberében „EU anti-korrupciós politika” témájában a támogatást kiadó főigazgatóság biztosa kabinetjének két tagja lobbistaként fogadta a Transparency Internationalt. E szerint tehát valószínűsíthető, hogy a TI egy hosszú lobbikampánya eredményezte a kiadott EU-s támogatást. TI-nél töltött karrierje alatt pedig Daniel Freund volt a felelős a Transparency EU Integrity Watch projektjéért⁶⁸.

Freund európai parlamenti képviselővé válásáig nem csupán a Transparency International (brüsszeli iroda) munkatársa volt, hanem titulusa kifejezetten „Az EU Integritás érdekképviselőjének vezetője” (Head of Advocacy EU Integrity), tehát lényegében a Transparency EU-integritásra vonatkozó lobbicsoportjának a feje volt. Ahogy LinkedIn-profilján is írja, a jelenlegi képviselő feladata volt a Transparency Bizottság, Parlament és Tanács felé irányuló érdekképviselői tevékeniségének a vezetése, illetve a TI regionális fiókvezetőinek és „más partnereinek” az „érdekképviselői”, tehát lobbitevékenységének a koordinálása⁶⁹. Pozíciójával összhangban Freund megtalálható ebből az időszakból a lobbyfacts.eu-n, mint a Transparency International akkreditált lobbistája⁷⁰. 2014 nyara és 2018 októbere között Freund szinte megszakítás nélkül akkreditált lobbista volt az EU-ban, ebben a 4 évben pedig összesen 41 regisztrált lobbieseményen vett részt a Transparency International a Bizottság magas beosztású munkatársaival (biztos, kabinettag, főigazgatóságok vezetőségének tagjai), többek között jogállamisági, antikorrupciós és migrációs kérdésekben is lobbizva a Bizottságnál.

Miután Daniel Freund megjárta az EP-t, mint tanácsadó, majd az NGO-világot, mint lobbista, 2019-ben visszatért az Európai Parlamentbe, immáron mint a Zöldek képviselője. Az EP tájékoztatása szerint 2021 szeptembere és 2023 decembere között a Transparency International 54-szer lobbizott képviselőknél, ebből 19-szer Daniel Freund volt az, aki lobbistaként fogadta a Transparency Internationalt⁷¹, vagyis korábbi munkatársait. 2021-ben Freund előadója volt egy az uniós intézmények átláthatóságáról és feddhetetlenségéről szóló jelentésnek, mely jelentés megírása során utalt a Transparency International anyagára, illetve a 16 szervezetből és személyből, akiktől Freund előadóként információt kapott a jelentés megírásához, 3 forrás a Transparency-é⁷². Daniel Freund szoros összefonódását a TI-vel mutatja a TI brüsszeli irodája jelenlegi igazgatójának, Nicholas Aiossa⁷³-nak a karrierútja is. Aiossa (2013-ig szintén az Európai Parlamentben dolgozott parlamenti titkárként, majd irodavezetőként) ugyanúgy 2014-ben kezdett a TI-nél dolgozni, mint Daniel Freund, Freund képviselővé válásával pedig rövid időre Nicholas Aiossa vette át Freundtól „Az EU Integritás érdekképviselőjének vezetője” posztot. 2025 februárjában Nicholas Aiossa a Transparency International 12 akkreditált lobbistája közé tartozott, így minden valószínűséggel régi munkatársi kapcsolatát Daniel Freunddal lobbitevékenysége során is fenntartotta. Daniel Freund és kapcsolatrendszerének átjárása a civil társadalom és a parlamenti döntéshozatal között komoly jogállami kérdéseket vet fel, illetve felveti a Transparency International „nyerészkedésre és illetéktelen befolyásolásra” alkalmas működési rendjének, illetve túlzott és számonkérhetetlen befolyásának a gyanúját is.

A Nézőpont Intézet korábbi elemzésében részletesen is foglalkozott a Transparency International elhíresült Korrupció Érzékelési Index (CPI) nevű termékével⁷⁴. A szakmailag vitatható módszertanú index az elmúlt harminc évben a politikai nyomásgyakorlás eszközévé vált, és hasonlóan a Transparency egyéb anyagaihoz, az EU intézményei a CPI-re is rendszeresen támaszkodnak döntéseik során. A Nézőpont Intézet elemzése hét pontban cáfolta a CPI módszertanának megbízhatóságát:

- a CPI nem a Transparency saját felmérése;
- a CPI a korrupció érzékelését és nem tényalapú mértékét vizsgálja;
- az index elfogult szakértők szűk bázisára támaszkodik;
- a Transparency és adatdonor indexei körbehivatkozzák egymást;
- a Transparency által vizsgált 13 indexből országonként különböző és eltérő számú indexet vesznek figyelembe;
- az évente megjelenő index országonként eltérő éveket vesz alapul;
- a Transparency szerint legkevésbé korrupt országok a Transparency fő finanszírozói.

Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja (Joint Research Centre) is megvizsgálta a Transparency International Korrupció Érzékelési Indexét 2017-ben, elemzésében pedig jóváhagyta annak módszertanát. Mire a Bizottság kutatószolgálatát átvizsgálta a CPI módszertanát, addigra a Bizottság nemcsak, hogy rendszeresen hivatkozási alapként kezelte azt (pl. a Bizottság 2014-es Antikorrupciós jelentése⁷⁵), de már több tízmillió eurónyi adófizetői pénzzel is támogatta a Transparency-t. (További információért lásd: Nézőpont Intézet – Hiteltelen a Transparency korrupciós indexe⁷⁶.)

A Transparency volt lobbistája, Daniel Freund szerepvállalása az EP-ben már önmagában is rámutat arra a túlzott mértékű befolyásra, amellyel a Transparency International bír az uniós jogszabályalkotásra. A Transparency lehetőségei, hogy befolyásolják az Unió döntéshozatalát azonban nem merülnek ki Daniel Freund és a nyilvántartott lobbitevékenységek végzésében. A Transparency átláthatatlan és számonkérhetetlen befolyása példázható a Bizottság új korrupció elleni küzdelemről szóló irányelve körüli nyomásgyakorló tevékenységével is. 2022. február 17-én az EP követelte a Bizottságtól, hogy dolgozzon ki uniós szabályokat a korrupció elleni küzdelem jegyében – az ajánlást az EP részben a Transparency International Korrupció Érzékelési Indexére tekintettel tartotta elengedhetetlennek⁷⁷. A felhívásra reakcióként a Bizottság először egy tanulmányt készíttetett a korrupció helyzetéről az Unióban – a Bizottság jelentéstevői 3 NGO-val konzultáltak az anyag megírása során, ebből az egyik a Transparency International volt⁷⁸. Nem sokkal később az Európai Bizottság 2023. május 3-án javaslatot tett egy új, korrupció elleni küzdelemről szóló irányelvre, amit a Transparency még aznap üdvözölt, mondván, hogy a szervezet már 2020-ban is hasonló elvek bevezetése érdekében „harcolt” az EU intézményeiben⁷⁹.

A közös kommunikáció, amely bejelentette a Bizottság javaslatát, már az első oldalán két utalást tartalmazott a Transparency-re⁸⁰. A javaslat bejelentésével a Bizottság létrehozta a EU network against corruption-t⁸¹, amelyben a Transparency rögzest aktív munkát kezdett el végezni. A Transparency túlzott befolyását szemléltető folyamat soron következő lépéseként a Transparency 2023 augusztusában véleményezte a Bizottság tervezetét és javaslatokat is tett vele kapcsolatban⁸². Az EP 2024 februárjában foglalmazott meg javaslatokat a csomaggal kapcsolatban, a jelentéstevő, Ramona Strugariu (Renew, Románia) pedig az Europol és az Európai Ügyészség (EPPO) mellett a Transparency Internationalt nevezte meg azoknak a szervezeteknek, akiktől információt kapott a módosítási javaslatok kidolgozása során⁸³. Az EP által végül elfogadott javaslatok a Transparency saját állítása szerint részben a szervezet által javasoltakat is figyelembe véve fejlesztett a Bizottság eredeti csomagján⁸⁴. Az EP után 2024 júniusában a Tanács is kiállította véleményét az új korrupció elleni küzdelemről szóló irányelvről, amelyet a Transparency is és Daniel Freund⁸⁵ is

kifogásolt. Legfrissebb fejleményként elmondható, hogy a jogszabályalkotási folyamat következő lépésére készülődve az European Parliamentary Research Service 2024 szeptemberében elkészített egy eligazítást az EP-nek a csomaggal kapcsolatban – az eligazítás mindössze 9 oldalas szövege fél oldalon foglalkozik a Transparency álláspontjával⁸⁶.

Elmondható tehát, hogy az irányelv elfogadásával kapcsolatos eljárás kezdetétől a Transparency mindent megtesz azért, hogy a lehető legjobban igazítsa elvárásai szerint a csomagot. A Transparency jelen volt javaslatok megfogalmazójaként, stakeholder csoportként, szakértőként, információszolgáltatóként, hivatkozási alapként és nyomásgyakorló szervként is az eljárás során. Befolyásolta az EB és EP munkáját segítő szakértői csoportokat és maguk az intézmények tagjait is. Bár a jelen leírás csak a korrupció elleni küzdelemről szóló irányelvre vonatkozott, ahogy a Patrióták Európáért Alapítvány által publikált tanulmány is rávilágít,⁸⁷ számos más EU-s irányelvre, jelentésre (l. jogállamisági jelentések) és egyéb anyagokra is jelentős hatással van a Transparency International. A törvényalkotás ezen túlzott befolyásolására törekvő munkát egy olyan szervezet végzi, amely a Szuverenitásvédelmi Hivatal vizsgálati jelentése szerint 2014. és 2023. között 44 millió euró finanszírozásban részesedett a Bizottságtól⁸⁸. Összességében elmondható, hogy jogállami szempontból a Transparency International tevékenysége szemlélteti azt, hogy az Európai Parlament gyenge belső szabályrendszere képtelen kordában tartani az illetéktelen nyomásgyakorlást.

4. Az európai szintű politikai pártok feloszlathatóak arra hivatkozva, hogy nem tartják tiszteletben az Unió értékeit, az erre irányuló eljárás során pedig kötelező szinten ki kell kérni az Európai Szocialisták Pártjához köthető alapítvány tudományos tanácsa egyik tagjának a véleményét

Az EUSZ 10. cikk (1) bekezdése szerint „*az Unió működése a képviselői demokrácián alapul*”, mely ((2) bekezdés) az Unió szintjén az Európai Parlamentben valósul meg. A (4) bekezdés ezen felül hangsúlyozza, hogy „*Az európai szintű politikai pártok hozzájárulnak az európai politikai tudatosság kialakításához és az uniós polgárok akaratának kinyilvánításához*”. Tehát a Szerződés szerint az Európai Parlament feladata az uniós polgárok képviselője és az európai pártok feladata az uniós polgárok politikai akaratának kinyilvánítása. Mindemellett az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. cikk (1) bekezdése tiltja a megkülönböztetést többek között a „*vallás vagy meggyőződés, politikai vagy más vélemény*” alapján is. Tehát attól függetlenül, kinek milyen a véleménye vagy politikai állásfoglalása, nem részesülhet sem előnyös, sem hátrányos megkülönböztetésben.

A politikai vélemény alapján történő diszkriminációt hiába tiltja az Európai Unió Alapjogi Chartája, és a Szerződés hiába hangsúlyozza, hogy az európai szintű politikai pártok felelőssége, hogy hozzájáruljanak az uniós polgárok képviselőjéhez, az EU intézményeinek lehetősége van arra, hogy az Unió értékeinek megsértésére hivatkozva ellehetetlenítsenek bizonyos európai szintű politikai pártokat. Bár a következőkben részletezett szabályokat még sosem alkalmazták, fontos kiemelni, hogy fennáll annak a kockázata, hogy ezekhez a szabályokhoz nyúlnak annak érdekében, hogy teljesen elfojtsanak bizonyos európai szintű politikai pártokat.

Az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról szóló rendelet 2014 óta van hatályban. A rendelet szerint a politikai szövetségek európai politikai pártként való

bejegyzése feltételekhez van kötve. A politikai szövetségek európai politikai pártként való bejegyzésének feltételei között szerepel többek között az, hogy a politikai szövetség székhelye a tagállamok valamelyikében legyen, több tagállamban is élvezzenek választói támogatottságot, és az is, hogy a politikai szövetség (1. 3. cikk (1) (c)) „különösen programjában és tevékenysége során tiszteletben tartja az Uniónak az EUSZ 2. cikkében rögzített alapértékeit, azaz az emberi méltóságot, a szabadságot, a demokráciát, az egyenlőséget, a jogállamiságot és az emberi jogokat, köztük a kisebbségekhez tartozó személyek jogait”⁸⁹. Tehát az EU-s értékeknek a tisztelete feltétele az európai politikai pártként való bejegyzésnek, ennek megítélése azonban nem köthető objektív mércéhez.

Az európai politikai pártok bejegyzése, ellenőrzése és szankcionálása céljából létezik egy, az európai politikai pártokkal és európai politikai alapítványokkal foglalkozó hatóság (a továbbiakban: a Hatóság vagy APPF)⁹⁰. A pártok bejegyzése és nyilvántartása mellett a Hatóságnak az is feladata, hogy rendszeresen ellenőrizze, hogy „a bejegyzett európai politikai pártok és európai politikai alapítványok folyamatosan megfelelnek-e a 3. cikkben a bejegyzésre vonatkozóan előírt feltételeknek”⁹¹, tehát többek között annak is, hogy tiszteletben tartják-e az EUSZ 2. cikkében rögzített EU-s értékeket. A Hatóságnak határozataiban maradéktalanul figyelembe kell vennie annak szükségességét, hogy Európában a politikai pártok pluralizmusa biztosított legyen.

Amennyiben egy (már bejegyzett) európai politikai párttal kapcsolatban felmerül annak a gyanúja, hogy nem tartja tiszteletben az EU-s értékeket, vizsgálatot lehet indítani ellene. „Az Európai Parlament (..), a Tanács vagy a Bizottság kérelmet nyújthat be a Hatósághoz annak ellenőrzése iránt, hogy egy adott európai politikai párt (...) megfelel-e a 3. cikk (1) bekezdésének c) pontjában (...) megállapított feltételeknek. Ilyen esetekben (...) a Hatóság felkéri (...) a független kiemelkedő személyekből álló bizottságot – hogy nyilvánítson véleményt az adott ügyben” (1. 10. cikk (3)). Amennyiben az EU-s értékek megsértése nyilvánvaló és súlyos „a Hatóság a bizottság véleményét figyelembe véve határoz a szóban forgó európai politikai pártnak vagy európai politikai alapítványnak a nyilvántartásból való törléséről”. A Hatóság törlésről szóló határozata „csak akkor lép hatályba, ha (...) nem érkezik kifogás az Európai Parlament és a Tanács részéről” a törléssel kapcsolatban. Mivel a pártfinanszírozás feltétele a Hatóságnál történő regisztráció, természetesen az EU-s értékeknek való meg nem felelésre hivatkozó törlése egy pártnak a párt anyagi támogatásának megvonását is jelentené⁹². Összességében elmondható, hogy fennáll annak a lehetősége, hogy létező európai politikai pártokat törölnek arra hivatkozva, hogy nem tartják tiszteletben az Európai Unió értékeit.

A szabályozás értelmében bizonyos esetekben a Hatóság felkéri a független kiemelkedő személyekből álló bizottságot, hogy nyilvánítson véleményt az európai pártok (és alapítványok) EU-s értékeknek való megfeleléséről. Tehát amennyiben egy EU-s értékek tiszteletben tartásával kapcsolatos vizsgálódás indulna egy EP-ben jelenlévő képviselőcsoport ellen, ennek a bizottságnak kiemelkedően fontos szerepe lenne. „A bizottság hat tagból áll, akik közül kettőt az Európai Parlament, kettőt a Tanács és kettőt a Bizottság jelöl ki. A bizottság tagjait személyes és szakmai kvalitásaik alapján választják ki. E személyek nem lehetnek európai parlamenti képviselők, a Tanács vagy a Bizottság tagjai, választásokon nyert mandátummal felruházott képviselők, az Európai Unió tisztviselői vagy egyéb alkalmazottai, sem pedig európai politikai pártok, illetve európai politikai alapítványok jelenlegi vagy korábbi alkalmazottai” (11. cikk (1)). Az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság is benyújthat arra vonatkozó kérelmet, hogy vizsgálják a pártok EU-s értékeknek való megfelelését, a procedura keretei között pedig annak a független kiemelkedő személyekből álló bizottságnak a véleményét is ki kell kérni, amelynek tagjait a Parlament, a Tanács és a Bizottság jelöli.

Bár a bizottság neve szerint „független kiemelkedő személyekből” áll, a jelenleg ismert egyes tagok valós függetlensége erősen megkérdőjelezhető. 2025 januárjában az Európai Parlament egyik küldöttjének a bizottságba Anna Paczesniak-ot nevezte ki⁹³. Anna Paczesniak 2018 óta tagja a Foundation for European Progressive Studies (FEPS) tudományos tanácsának⁹⁴, a FEPS honlapja 2025 májusában (tehát a „független”

bizottságra történő kinevezése után is) megjelenítette Paczesniak-ot, mint a tudományos tanács tagját. Az FEPS egy pártalapítvány, amely az Európai Szocialisták Pártjához (EP frakció: S&D) köthető – az FEPS az APPF Hatóság által hivatalosan bejegyzett politikai alapítványa az Szocialistáknak. A független kiemelkedő személyekből álló bizottságnak az európai politikai pártok mellett a politikai alapítványok értékek szempontjából történő vizsgálata is feladata, így roppant módon megkérdőjelezhető, hogy egy olyan személy a független kiemelkedő személyekből álló bizottság tagja, aki az egyik politikai alapítvány tagja is egy személyben. Bár az Európai Parlament az Anna Paczesniak kinevezéséről szóló levelében nem tesz említést az ő összeférhetlenségi nyilatkozatáról, mind a Tanács⁹⁵, mind pedig a Bizottság⁹⁶ kinevezésekről szóló nyilatkozataiban kiemeli, hogy „*A kinevezéshez minden kinevezendő tagnak alá kell írnia a függetlenségére és az összeférhetlenség hiányára vonatkozó, e határozathoz csatolt nyilatkozatot*”. Felmerül a kérdés, hogy Paczesniak is kijelentette-e, hogy nincsen összeférhetlenség FEPS tudományos tanácsbeli tagsága és a független kiemelkedő személyekből álló bizottságbeli szerepvállalása között.

A FEPS tagjaként Paczesniak a 2023-as lengyel választásokban is szerepet játszhatott. 2022 szeptemberében a FEPS beszélgetést szervezett az ő részvételével „*a lengyel szociáldemokrácia stratégiájáról a jövő évi parlamenti választások előtt*” témameghatározással. A beszélgetés keretein belül a résztvevőket, beleértve Paczesniak-ot is, arról kérdezték, hogy milyen a lengyel baloldal esélye visszatérni a hatalomba, és hogy milyen stratégiát kell folytatni ahhoz, hogy „*megtörjék a politikai duopóliumát a jobboldalnak*”⁹⁷. A választások után a FEPS 2024-es évkönyvében Paczesniak a PiS kampányában jelenlévő politikai korrupcióról írt⁹⁸. Mindemellett a FEPS 2024-es tanulmánykötetében is megjelenített egy tanulmányt „*In search of allies on the road to enhancing the integrity of the EU*” címmel⁹⁹. Ebben a tanulmányban egyértelműen kijelentette, hogy (véleménye szerint) a Fidesz és a PiS megkérdőjelezte a liberális demokrácia értékeit és a két jobboldali kormány lépései pedig „*csapást mértek az EU alapvető értékeire és jogrendjére*”¹⁰⁰. A továbbiakban pedig a jogállamiságot sértő tagállamok effektívebb szankcionálásának szükségességéről írt. Anna Paczesniak kinevezése a független kiemelkedő személyekből álló bizottságba felveti annak a veszélyét, hogy az EU intézményei a közeljövőben még erőteljesebben diszkriminálnak bizonyos politikai véleménnyel rendelkező személyeket, és hogy még erőteljesebben ellehetetlenítik az európai politikai pártok Szerződésbe iktatott felelősségét, hogy kinyilvánítsák az uniós polgárok akaratát. Mindemellett a tisztességes eljáráshoz való joga is sérül a pártoknak azáltal, hogy a pártok betiltásáról egy politikailag elfogult személy véleményét is ki kell kérni.

2023-ban a Bizottság Kolinda Grabar-Kitarović-ot nevezte ki a független kiemelkedő személyekből álló bizottság tagjának. 1993-2015 között Kolinda Grabar-Kitarović a horvát HDZ tagja volt – a HDZ pedig az Európai Néppárt tagja¹⁰¹. A független kiemelkedő személyekből álló bizottság mellett az EPP-nek különben az Európai Politikai Pártok és Európai Politikai Alapítványok Hatósága igazgatójához is elér a keze. Az APPF Hatóság igazgatója 2021 óta Pascal Schonard, aki korábban az Európai Parlament főtitkárságán dolgozott. A Parlament főtitkára, így Pascal Schonard főnöke, ekkor Klaus Welle volt¹⁰². A 1141/2014/EU rendelet szerint (l. 6. cikk (3))¹⁰³ „*A Hatóság igazgatóját az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság (...) nyílt pályázati felhívást követően az e három intézmény főtitkáraiból álló kiválasztási bizottság által előterjesztett javaslatok alapján, közös megegyezéssel nevezi ki öt éves, nem megújítható időszakra.*” Tehát a Parlament főtitkáráként Klaus Welle-nek szerepe volt akkori beosztottjának, Pascal Schonard-nak a kiválasztásában a Hatóság élére. Klaus Welle 2023 óta a Wilfried Martens Centre for European Studies (WMCES) Központi Akadémiai Tanácsának elnöke¹⁰⁴ – a WMCES az Európai Néppárt APPF Hatóság által bejegyzett politikai pártalapítványa. Tehát az APPF Hatóság igazgatójának egy olyan pártot és hozzá tartozó pártalapítványt is kellene ellenőriznie, adott esetben szankcionálnia, amelynek egyik kulcsfigurája volt főnöke, aki ráadásul kinevezésében kulcsszerepet játszó kiválasztási bizottságnak is tagja volt.

Bár még sohasem került sor arra, hogy egy pártot nem jegyezték volna be, vagy töröltek volna a nyilvántartásból arra hivatkozva, hogy nem tartja tiszteletben az EU-s értékeket, ez a szabályozás mindezt lehetővé teszi. A pártok EU-s értékeknek való megfelelés szempontjából történő vizsgálatára történtek próbálkozások. 2018-ban két professzor, Laurent Pech és Alberto Alemanno azért folytatott nyomásgyakorlási tevékenységet, hogy az Európai Néppárt¹⁰⁵ és az Európai Konzervatívok és Reformisták¹⁰⁶ (ECR) esetében az EU-értékek tiszteletben tartásának vizsgálatát kikényszerítsék. Az EPP-t azért kívánták vizsgálat alá helyezni, mert az nem lépett fel akkori tagja, a Fidesz ellen. A Konzervatívok és Reformisták ellen pedig a lengyel Jog és Igazságosság (PiS) párt elleni tétlenség miatt javasolták a politikai párt törlésével is járható vizsgálat elindítását. Bár Pech és Alemanno tevékenysége nem vezetett a pártok EU-s értékek szempontjából történő vizsgálatához, a procedura felelevenítésének, illetve a nyomásgyakorlás politikai okokból történő kilátásba helyezésének fennáll a kockázata.

5. A „cordon sanitaire” diszkriminálja a harmadik legnagyobb politikai pártot és ezzel akadályozza az uniós polgárokat akaratauk kinyilvánításában

Ahogy az előző fejezetben bemutattuk, a politikai szövetségek európai politikai pártként akkor lehetnek bejegyezve, ha tisztelik az EUSZ 2. cikkében rögzített alapértékeket. Ezzel összhangban a ma működő európai politikai pártok bejegyzésükkor nyilatkozatot tettek ezen értékek tiszteletéről – a mai Patrióták¹⁰⁷, Konzervatívok és Reformisták¹⁰⁸, illetve Szuverén Nemzetek¹⁰⁹ ez irányú nyilatkozatait pedig az APPF Hatóság elfogadta, a pártokat bejegyezték. A „cordon sanitaire” Európai Parlamentben bevett gyakorlata tehát annak ellenére nehezíti meg ezen pártok tevékenységét, hogy kinyilvánítsák az uniós polgárok akaratait, hogy még az Unió intézményei sem tartják betilthatónak ezeket a pártokat. Az EU intézményei nem kezdeményeztek eljárást az EP egyetlen pártja ellen sem, nem kérdőjelezték meg hivatalosan, hogy a bejegyzésükkor tett nyilatkozatukat az Unió értékeinek tiszteletben tartásáról megsértették-e egyes európai pártok – mégis az Európai Parlament kizárta a harmadik legnagyobb pártját a vezető pozíciókból bármiféle hivatalos eljárás lefolytatása nélkül.

Az Európai Parlament eljárási szabályzata (l. 219. cikk 1.) is kimondja, hogy „a Parlament sokszínűségének minden bizottság elnökségének összetételében tükröződnie kell.” Hiába azonban mind a Szerződés, mind pedig az eljárási szabályzat szintjén rögzített diszkriminációellenes elvárások a „cordon sanitaire” a 2024-2029-es ciklusban is meghatározó tényezője az EP működésének. A 2024-es jogállamisági jelentésben a jobboldali pártcsaládok, az Identitás és Demokrácia (ID) és az Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR) európai parlamenti pozíciókból való kizárását mutattuk be, míg idén a szintén jobboldali Patrióták Európáért csoport sorsa mutatja, hogy egy bizonyos meggyőződés és politikai vélemény alapja a hátrányos megkülönböztetésnek az EP-ben. Mindezt pedig annak ellenére, hogy ezen pártok nyilatkozatait, melyek szerint tisztelik az Unió értékeit, az Unió egyik intézménye sem kérdőjelezte meg hivatalos úton. Az eljárási szabályzatban foglaltak ellenére pedig, amely előírja, hogy a felállított bizottságok elnökségének tükröznie kell a Parlament sokszínűségét, az európai parlamenti helyek 12 százalékát megszerző Patrióták Európáért egyetlen egy elnököt vagy alelnököt sem adhat az EP bizottságainak. Mindemellett a harmadik legnagyobb politikai csoport még alelnököket és quæstorokat sem ad az EP-nek.

Míg a „cordon sanitaire”-nek köszönhetően a Patriótákat hátrányosan különböztették meg, a Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége (S&D) és a Renew minden pozíciót tekintve felülreprezentált a parlamenti arányához képest. Az S&D mindössze a képviselői helyek 19 százalékát szerezte meg, de a

Parlament alelnökeinek és quaestorainak a 32 százalékát, a bizottságok és albizottságok elnökeinek a 23 százalékát és a bizottságok és albizottságok alelnökeinek a 25 százalékát adja. A Renew mindössze a képviselői helyek 10 százalékát szerezte meg, de a Parlament alelnökeinek és quaestorainak a 16 százalékát, a bizottságok és albizottságok elnökeinek a 15 százalékát és a bizottságok és albizottságok alelnökeinek a 14 százalékát adja. Míg az EPP a képviselői helyek arányához (26 százalék) hasonlóan az elnökök és quaestorok 26 százalékát adja, a bizottságok és albizottságok elnökeinek a 31 százalékát és a bizottságok és albizottságok alelnökeinek a 34 százalékát adja, tehát ezekben a pozíciókban az EPP felülreprezentált.

A „cordon sanitaire” Európai Parlamentben bevett gyakorlatát a harmadik legnagyobb erővé előlépett Patrióták nem hagyták szó nélkül. 2024 szeptemberében a Patrióták Európáért képviselőcsoport tagjai keresetet indítottak az Európai Parlament ellen (T-496/24. sz. ügy). A keresetben többek között azt kérték a Törvényszéktől, hogy állapítsa meg, hogy a „cordon sanitaire” elfogadásával és végrehajtásával kapcsolatos valamennyi határozat ellentétes az Európai Unió normáival. A kereset kiemeli a gyakorlat diszkriminatív mivoltát, amely gátat próbál annak szabni, hogy a Szerződéses elvárásnak megfelelően az európai szintű politikai pártok hozzájáruljanak az uniós polgárok akaratának kinyilvánításához.

	EPP	S&D	Patriots	ECR	Renew	Greens/ EFA	Left	NI	ESN
EP-képviselők száma ¹¹⁰	188	136	86	80	75	53	46	29	26
EP-képviselők aránya	26%	19%	12%	11%	10%	7%	6%	4%	4%
Alelnökök és quaestorok száma ¹¹¹	5	6	0	3	3	1	1	0	0
Alelnökök és quaestorok aránya	26%	32%	0%	16%	16%	5%	5%	0%	0%
Bizottságok és albizottságok elnökeinek száma	8	6	0	3	4	3	2	0	0
Bizottságok és albizottságok elnökeinek aránya	31%	23%	0%	12%	15%	12%	8%	0%	0%
Bizottságok és albizottságok alelnökeinek száma	34	25	0	12	14	9	5	0	0
Bizottságok és albizottságok alelnökeinek aránya	34%	25%	0%	12%	14%	9%	5%	0%	0%

3. táblázat megjegyzés: 2025 év eleji adatok alapján. Egy képviselői hely betöltetlen. A kerekítések miatt a százalékok összege nem minden esetben 100.

A „cordon sanitaire” meglepte az Európai Parlamentben felveti annak a kockázatát, hogy egyes pártok pénzügyileg hátrányos helyzetbe kerülnek. A Parlament Elnökségének, amely a Parlament elnökéből, 14 alelnökéből és 5 quaestorából áll, fontos szerepe van az Európai Parlamentben jelenlévő pártok számára jutó finanszírozás meghatározásában¹¹². Az eljárási szabályzat 25. cikk (11) bekezdése szerint az Elnökség állapítja meg „az európai szintű politikai pártokra és alapítványokra irányadó szabályok végrehajtási rendelkezéseit és

finanszírozásuk szabályait”, míg a 34. cikk (3) bekezdés szerint¹¹³ „...előirányzatok biztosításával, végrehajtásával és ellenőrzésével, valamint a költségvetési végrehajtási jogkörök vonatkozó átruházásával kapcsolatos szabályokat és e szabályok betartása elmulasztásának következményeit az Elnökök Értekezlete esetleges javaslatának figyelembevételével az Elnökség állapítja meg”. Az Európai Parlament Elnökségének határozata¹¹⁴ szerint pedig a pártok finanszírozás iránti kérelméről a főtitkár javaslata alapján az Elnökség határoz. (Az európai politikai pártok számára rendelkezésre álló előirányzatokat egy előzetes elosztási kulcs alapján kell elosztani, amely szerint 85 százalékot „*abban az arányban osztanak el a kedvezményezett európai politikai pártok között, amelyet képviselők a választott európai parlamenti képviselők között képviselnek*”¹¹⁵.) Tehát a pártok (beleértve a Patriótákat) rendelkezésére álló pénzüsszegek szabályozásáért, ellenőrzéséért és a pártok finanszírozás iránti kérelmeiért egy olyan Elnökség felel, amelyből a harmadik legnagyobb párt, az PFE ki van zárva. Mindez pedig mutatja mindazokat a nehézségeket, amelyeket a „cordon sanitaire” állít a jelenleg harmadik legnagyobb európai politikai közösség elé.

Európai Bizottság

6. A tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet, amely Uniós szinten uniformizálná a sajtószabályozást, lopakodó hatáskörbővítés

Az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikke szerint az EU kizárólag az uniós tagállamok által a szerződésekben ráruházott hatáskörök határain belül járhat el – ehhez pedig szorosan kapcsolódik másik két elv, a szubszidiaritás és az arányosság elve (EUSZ 5. cikk (3) és (4)). A szubszidiaritás elvének célja¹¹⁶, hogy az Unió polgáraihoz lehető legközelebb eső szinten születessenek meg a döntések, míg az arányosság elve azt határozza meg, hogy az Unió intézkedéseinek alkalmasnak, szükségesnek kell lenniük a kívánt eredmény eléréséhez, mindamellett, hogy nem róhatnak aránytalanul nagy terhet az érintettek¹¹⁷. Ebből következik, hogy ha az EU arra törekszik, hogy olyan területeket szabályozzon nemzetek feletti szinten, amelyek szabályozását a tagállamok központi, regionális vagy helyi szinten kielégítően meg tudnak valósítani, akkor komoly jogállami aggályok merülnek fel az Unió működésével kapcsolatban.

A tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet (European Media Freedom Act, vagy EMFA), amely 2024 májusában lépett hatályba és 2025 augusztusától kell teljeskörűen alkalmazni, hivatalos indoklás szerint az Európai Unió tagállamainak médiapluralizmusát és függetlenségét hivatott védelmezni. A rendelet 4. cikk (2)¹¹⁸ bekezdése többek között azon elvárást is megfogalmazza, hogy „[a] tagállamok tiszteletben tartják a médiaszolgáltatók szakmai tevékenységeinek gyakorlása során megvalósuló tényleges szerkesztői szabadságot és függetlenséget. A tagállamok – beleértve nemzeti szabályozó hatóságait és szerveiket is – nem avatkozhatnak be a médiaszolgáltatók szerkesztői politikájába és szerkesztői döntéseibe, és nem próbálhatják meg befolyásolni azokat”.

A médiaszabályozásra vonatkozó javaslatot Dánia, Franciaország, Németország és Magyarország parlamentjei is indokolt vélemény formájában kifogásolták a szubszidiaritás szempontjából¹¹⁹. Magyarország 2024. július 10-én megsemmisítési keresetet nyújtott be az Európai Unió Bíróságához (C-486/24) a rendelettel kapcsolatban, a tagállam mind a rendelet jogalapját, mind pedig az arányosság és szubszidiaritás elveinek megsértését is kifogásolta. Magyarország kiemeli második jogi érvében, hogy az EMFA olyan kérdéskört szabályoz, amelyet a tagállamok központi, vagy regionális, vagy helyi szintjén kielégítően tudnak szabályozni és szabályoznak is. Mindemelett az is vitatható, hogy van-e hozzáadott értéke az Unió szintű szabályozásnak (a szubszidiaritás elvének megfelelően az Unió intézkedésének a tagállami szintnél az Unió szintjén jobban megvalósíthatónak kell lennie). A tagállami érvek szerint a médiakérdések jobban szabályozhatóak nemzetállami szinten, mindamellett, hogy a nemzeti és regionális sokszínűség tiszteletben tartásának szükségességét is sérti a tagállamok médiaviszonyainak uniformizálására törekvő rendelet (EUMSZ 167. cikk).

Az arányosság elveit figyelembe véve kifejezetten kifogásolható, hogy a rendelet hatálybalépésével létrehívta a Médiaszolgáltatásokat Felügyelő Európai Testületet (Testület vagy Médiatanács), egy az Unió szintjén működő tanácsadó szervezetet, „amely összefogja a nemzeti szabályozó hatóságokat vagy szerveket, és koordinálja azok tevékenységét”¹²⁰. A Testület 2025 februárjában kezdi meg munkáját¹²¹. A Bizottság tájékoztatása szerint¹²² a Testület „véleményeket fog nyilvánítani azokról a nemzeti intézkedésekről, amelyek jelentősen befolyásolhatják a médiaszolgáltatók működését, a médiapiaci koncentrációkról, valamint a belső piacnak a közbiztonságot fenyegető nem uniós médiaszolgáltatókkal szembeni védelmét célzó közös intézkedésekről, például a külföldi információmanipuláció és beavatkozás tekintetében”. Az arányosság elve szerint a Testülettel kapcsolatban felmerülhet az a kérdés, hogy szükséges-e a létrehívása, illetve alkalmas-e egy nemzetek feletti Testület az egyes tagállamok nemzeti intézkedéseivel kapcsolatos vélemények

kinyilvánítására annak tudatában, hogy a nemzeti és regionális sokszínűség tiszteletben tartása az Unió egyik alapvetése. Mindemellett azt a kérdést is fel kell tenni az arányosság elve szerint, hogy nem ró-e aránytalanul nagy terhet a tagállamokra ezen Testület felállítása – az EMFA szerint a tagállamoknak (ahhoz, hogy a nemzeti szabályozó hatóságok részt vehessenek a Testület munkájában) adott esetben szükséges a kellő mértékben növelniük a nemzeti hatóságok vagy szervek számára biztosított forrásokat.

Hasonlóan a 2024-es jogállamisági jelentésben feltárt esethez (1. „1.2. Szerződésellenes, hogy az EP beavatkozik a tagállamok nemzetbiztonsági ügyeibe”), amely a Bizottság demokrácia védelmére vonatkozó csomagját vizsgálta, az EU az EUMSZ 114¹²³, a belső piac megteremtéséről és működéséről szóló passzusra hivatkozva érvel a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet jogi megalapozottsága mellett. Hasonlóan a tavalyi jelentés érveléséhez, mint ahogy a nemzetbiztonsági kérdésnek tekinthető külföldi befolyásolás szabályozása sem támasztható alá a belső piac harmonizációját leíró szerződésrészszel, a médiaszabadság szabályozásának sem maradandóan elfogadható alapja az EUMSZ 114.

A belső piac harmonizációjának célja, hogy elhárítson akadályokat az egységes piac kereskedelme előtt, és hogy a piaci verseny esetleges torzulásait helyreigazítsa – ezzel szemben a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet, mint ahogy neve is sugallja, a média szabadságát hivatott biztosítani, ami egyértelműen túlmutat egy pusztán belső piaci kérdésen¹²⁴. Indítványában (C-486/24) Magyarország, a rendelet szubszidiaritást és arányosságot sértő mivolta mellett azt is kiemelte, hogy „a Rendelet valójában nem e szolgáltatások [médiaszolgáltatások] gazdasági aspektusait szabályozza (...) A Rendelet valódi elsődleges célja az Unió alapértékeinek – a jogállamiságnak és a demokráciának – az előmozdítása a média szabadságának és a médiapluralizmusnak az előmozdítása révén, amire az EUMSZ 114. cikke nem biztosít megfelelő jogalapot”.

A tagállam fentebb idézett észrevételeit, miszerint az EU a jogállamiságnak és a demokráciának előmozdítására kívánja elsősorban felhasználni az EMFA-t, alátámasztja az is, hogy a rendelet előírja a Bizottság éves jogállamisági jelentéseinek a figyelembevételét a releváns esetekben – a Bizottság ezen anyaga természetesen nem a belső piacról szól. A szabályozás szövege kiemeli, hogy a plurális médiapiacok biztosítása érdekében „a nemzeti hatóságoknak vagy szervezeteknek az értékeléseikben, valamint a Testületnek a véleményeiben figyelembe kell vennie a Bizottság éves jogállamisági jelentéseinek a médiapluralizmussal és a tömegtájékoztatás szabadságával kapcsolatos megállapításait is”¹²⁵. Ezáltal annak a Testületnek, amelynek feladata, hogy „tanácsal lássa el és támogassa a Bizottságot a hatáskörébe tartozó mediaszolgáltatásokkal kapcsolatos kérdésekben”, egyúttal elő van írva, hogy a Bizottság anyagaira is támaszkodjon véleményeiben.

A tagállamok a szerződésekhez csatolt Jegyzőkönyvekben is kifejezték fenntartásaikat azzal kapcsolatban is, hogy van-e részletes beleszólási jogköre az Uniónak a mediaszabályozásba. A 29. Jegyzőkönyv¹²⁶ megállapítja, hogy „A Szerződések rendelkezései nem érintik a tagállamok azon a hatáskörét, hogy közszolgálati műsorszolgáltatást finanszírozzanak, amennyiben az ilyen finanszírozást a műsorszolgáltató szervezeteknek az egyes tagállamok által rájuk ruházott, meghatározott és megszervezett közszolgálati feladat ellátásához nyújtják, és amennyiben az ilyen finanszírozás az Unión belüli kereskedelmi és versenyfeltételeket nem befolyásolja a közös érdekekkel ellentétes mértékben, ugyanakkor e tekintetben a közszolgálati feladat megvalósulását is figyelembe kell venni”. Még ha úgy is értelmezzük ezen Jegyzőkönyvet, hogy a tagállamok elismerik a közszolgálati műsorszolgáltatást, mint a közös piac része¹²⁷, továbbra is nyitott kérdés marad, hogy a média nem piaci aspektusait milyen alapon kívánja szabályozni az EU.

7. Az Ursula von der Leyent és biztosait érintő korrupciós ügyek következmények nélkül maradnak

Az Unió szerződések hangsúlyt helyeznek a Bizottság tagjainak integritására, az EUMSZ 245. cikke kiemeli, hogy „a Bizottság tagjai tartózkodnak a feladataik ellátásával összefüggő cselekedetektől”. A Bizottság integritásának felügyeletére több testület is létezik – a Független etikai bizottság¹²⁸, az etikai és átláthatósági hálózat kapcsolattartó pontjai a Bizottság tagjainak kabinetjeiben, az Intézményközi etikai standardok testülete is felállítás alatt áll¹²⁹, mindemellett pedig a Bizottság üzemeltet egy ’biztosok és etika’ megnevezésű honlapot és még egy éves jelentést is elkészít a Bizottság magatartási kódexének alkalmazásáról. A számtalan bizottság, kapcsolattartópont, jelentés és testület meglete ellenére a Bizottság nemcsak, hogy nem rendelkezett eljárással azzal kapcsolatban, hogyan kezelje Ursula von der Leyen üzenetváltásait a Pfizer vezérigazgatójával, hanem egy egész ciklus alatt az EB-n belül sokáig még gyanú sem merült fel a korrupcióval megvádolt Didier Reynders biztossal kapcsolatban.

Már a 2024-ben publikált jogállamisági jelentés („2.6. Sérti a jogállamisághoz tartozó korrupcióellenesség elvét, hogy három éve lezáratlan a Bizottsághoz köthető Pfizer-ügy”) is foglalkozott a Bizottságot érintő korrupciós ügyekkel, kifejezetten pedig az Európai Bizottság újraválasztott elnökasszonyát érintő Pfizergate-tel. A vádak szerint Ursula von der Leyen a Pfizer Inc. vezérigazgatójával, Albert Bourlával személyes üzenetváltást folytatott, melynek következtében nőtt mind az Unió által megrendelt vakcinák száma, mind pedig azok ára. A BioNTech-el és a Pfizerrel megkötött szerződés a Bizottság COVID alatti legnagyobb vakcinabeszerezése volt, ami 1,8 milliárd adag beszerzését tette lehetővé az Unió tagállamai számára¹³⁰. Az ügyet feltárni igyekvő New York Times pert indított a Bizottság ellen (T-36/23. sz. ügy), miután az megtagadta a szóban forgó szöveges üzenetek kiadását. A per meghallgatása 2024 novemberében volt – ez volt az első alkalom, hogy a Bizottság képviselője elismerte, hogy valóban léteztek üzenetek a Pfizer és a Bizottság vezetője között¹³¹. A Bizottság képviselője fenntartotta, hogy azért nem lettek kiadva az üzenetek a nyilvánosságnak, mert nem voltak relevánsak. Arra a kérdésre azonban, hogy ezt mire alapozva döntötték el, a Bizottság már nem tudta leírni az alkalmazott procedúrát.

A Törvényszék 2025 májusában ítélezett a New York Times és a Bizottság ügyében, ítéletében pedig elítélte a Bizottság magatartását. A Törvényszék megsemmisítette a Bizottság azon határozatát, ami elutasította Ursula von der Leyen és Albert Bourla 2021. január 1. és 2022. május 11. közötti szöveges üzeneteihez való hozzáférést. A Törvényszék elítélte, hogy a Bizottság nem szolgáltatott hitelt érdemlő magyarázatokkal a szöveges dokumentumok létezéséről és arról, hogy miért nincsenek birtokában a kért dokumentumok. Az ítélet azt is kifogásolta, hogy az EB nem tisztázta törölték-e az üzeneteket, illetve, hogy miért ítélte meg úgy a Bizottság, hogy a „szöveges üzenetek nem tartalmaznak olyan fontos vagy nyomon követést igénylő információkat, amelyek megőrzését biztosítani kell”¹³². Tehát a Törvényszék a Bizottság átláthatatlan működését ítélte el – mely azonban szinte semmilyen valós következménnyel nem jár, mindössze semmisnek veszi a korábbi magyarázatot.

Az Európai Bizottság elnökét érintő Pfizer-ügy még közel sem került lezárásra, a Bizottság munkáját máris egy újabb korrupciós ügy árnyalta be. Didier Reynders (a belga Reformer Mozgalom, Renew Europe) 2019-2024 között az Igazságügyi biztos volt az Uniónak, feladatai közé tartozott az európai jogállamisági mechanizmus kezelése, illetve a tagállamok jogállami problémáinak felderítése és megelőzése, mindamellett, hogy az Európai Ügyészség (EPPO) munkájának támogatása is az ő felelőssége volt. A biztos kinevezése előtt a belga származású politikus nagy karriert futott be hazájában – 1999-2019 között folyamatosan magának tudhatta országa egyik miniszteri székét – 1999-2011 között például Belgium pénzügyminisztere volt, 2007-2011 között pedig egyben a nemzeti lottótársaságért is felelt¹³³.

Reynders ellen már 2019-ben, azután, hogy Belgium biztosnak jelölte, rendőri nyomozás indult korrupció és pénzmosás gyanújával. A gyanú szerint Reynders illegálisan kapott pénzüsségeket régiségek, művészeti tárgyak és ingatlanok kereskedésével mosott tisztára¹³⁴. Egyes vádak szerint fegyverkereskedőktől és egy kongói elnökjelölttől származtak a kétes eredetű asztal alatti pénzek¹³⁵. Nem sokkal a vádak nyilvánosságra kerülése után azonban el is vetették őket, néhány nappal azelőtt, hogy az Európai Parlament meghallgatta volna a biztosnak jelölt politikust. Az európai parlamenti meghallgatás az akkori riportok szerint „*hangos tapssal zárult, ami bizonyítja, hogy a képviselők meg voltak elégedve a válaszaival*”. Majd pedig néhány órával később az EP hivatalosan is megerősítette a korábban gyanúba keveredett Reynders jelölését¹³⁶. Az ilyen módon tisztázott politikus az elkövetkezendő 5 évben, mint a Bizottság jogállami visszáságok és korrupció elleni harcának a megtestesítőjeként volt feltüntetve.

A már 2019-ben is gyanúba keveredett Reynders ellen 2024. év végén (tehát biztosi mandátumának lejárta után) újabb vádak fogalmazódtak meg. A belga rendőrség házkutatást tartott otthonában annak a gyanújával, hogy lottószelvényeket vásárolt tisztességtelen eredetű összegekből, majd a szerencsejátékból származó nyereményeken keresztül mosta tisztára pénzét. Bár a Bizottság tagadta, hogy tudomása lett volna a Reynders ellen indult nyomozásról, sajtóértesülések¹³⁷ szerint a rendőrség még biztosi mandátuma alatt nyomozást kezdeményezett, feltehetően a nemzeti lottótársaság 2022-es bejelentésére alapozva¹³⁸, otthonában pedig két nappal biztosi mandátumának, tehát mentelmi jogának lejárta után tartottak házkutatást¹³⁹. Kiemelendő továbbá, hogy míg korábban a Reynders által vezetett főigazgatósághoz tartozott a Bizottság pénzmosás és terror finanszírozás elleni harca, 2020 januárjában, tehát Reynders biztosi feladatainak kezdetekor a feladatkört átcsoportosították a Pénzügyi Stabilitás, a Pénzügyi Szolgáltatások és a Tőkepiaci Unió Főigazgatósága alá¹⁴⁰.

Bár a nyomozás Reynders teljes biztosi mandátumát és az előtte lévő pozícióiban töltött idejét is lefedi, a Bizottság szilárdan állítja, hogy nem volt tudomása Didier Reynders kétes ügyeleiről¹⁴¹. Felmerülhet a kérdés, hogy ha (a vádak szerint) egy biztos több éven át kétes ügyleteket tudott lefolytatni anélkül, hogy a Bizottság tudatában lett volna, sőt a Bizottságnak a tagállam nyomozásáról sem volt tudomása, akkor valójában mire alkalmas a Bizottság számtalan etikai testülete és jelentése? Ursula von der Leyen esete mellett Didier Reynders korrupciós botránya is rámutat arra, hogy a Bizottság belső szabályai nem alkalmasak a visszáságok és a hatalommal való visszaélés megelőzésére.

8. Az Európai Bizottság átláthatatlan módon finanszíroz érdekérvényesítő szervezeteket, amelyek nyomásgyakorló csoportként működnek az Unió intézményeiben és a tagállamokban

2023-ban az Európai Bizottság javaslatot tett egy új korrupció elleni küzdelemről szóló irányelvre. A javaslat kifejezi¹⁴², hogy „*A korrupció elleni hatékony megközelítések gyakran az átláthatóság, az etikai normák és a feddhetetlenség javítását célzó intézkedésekre, valamint az olyan területek szabályozására épülnek, mint az összeférhetetlenség, a lobbitevékenységek és a forgóajtó-jelenség. Az állami szervezeteknek a legmagasabb szintű feddhetetlenségre, átláthatóságra és függetlenségre kell törekedniük, ami a korrupció elleni szélesebb körű küzdelem fontos részét képezi.*” A korrupció azonban nemcsak a tagállamokban van jelen, hanem az Európai Unió intézményeiben is – így ezen megállapításoknak való megfelelést az EU-intézmények vonatkozásában is szükséges vizsgálni.

Az Európai Unió civil társadalomnak kiadott finanszírozása, illetve a civil társadalom lobbitevékenysége az EU intézményeiben kifogásolható az „átláthatóság”, „etikai normák”, „feddhetetlenség” és az „összeférhetetlenség” elvei szempontjából. Az MCC Brüsszel¹⁴³ például arra hívja fel a figyelmet, hogy a Bizottság a civil társadalomnak kiadott támogatás álcája alatt burkolt propagandát folytat. Az elemzés kifejezetten a CERV (Citizens, Equality, Rights and Values programme) program keretein belül kiadott támogatásokra hívja fel a figyelmet, melynek költségvetése hozzávetőleg 1,5 milliárd euró. Az MCC elemzése szerint az EU többek között arra használja fel a programot, hogy az integráció mélyítését, az euroszkepticizmus és az EU-ellenesség elleni harcot segítse elő. A program keretein belül pedig olyan szervezeteket is támogat (pl. Union of European Federalists és a Young European Federalists), akik nyíltan föderalista nézeteket vallanak, sőt lobbitevékenységet is végeznek az EU intézményeiben¹⁴⁴ még a „Szerződések reformjának” témájában is¹⁴⁵. Az MCC kiemeli, hogy az elfogadható, ha a civil társadalom önszántából támogatja az EU-t és az integráció mélyítése mellett lép fel, azonban az, hogy maga a Bizottság közpénzt ad ennek a világnézetnek a terjesztésére, kétségeket vet fel az Unió működésével¹⁴⁶, illetve a nyilvánosság befolyásolásával kapcsolatban.

Az, hogy a Bizottság proxyként használja a civil társadalmat lobbitevékenység elvégzése céljával, más ügyek mentén is megfogalmazódott vádként. A Bizottság a LIFE-programon keresztül 2021-2027 között 5,4 milliárd euró értékben finanszíroz környezetvédelmi projekteket. 2025 januárjában megfogalmazódott vádak szerint a LIFE-ot kezelő European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency (CINEA) felügyelete alatt olyan támogatási szerződések kerültek aláírásra lobbitevékenységet is folytató környezetvédelmi civil szervezetekkel, amelyek előírták a támogatott projektek részeként, hogy mind az EP-ben, mind pedig a Bizottságban lobbizzanak a támogatott NGO-k. A Parlamenti vita során Piotr Serafin biztos ezzel kapcsolatban azt állította, hogy mióta 2024-ben ezen problémára ráébredt a Bizottság, azóta törekednek ezen szerződések módosítására. A Politico értesülései szerint a Bizottság 2024 novemberében értesítette a LIFE-finanszírozottakat, hogy a továbbiakban nem használhatják fel az EU-s forrásokat aktív lobbira az EU intézményeiben¹⁴⁷, bár workshopokat, konferenciákat, figyelemfelhívó kampányokat és képzéseket továbbra is tarthatnak majd a támogatásokból.

Konkrét példa is felhozható olyan LIFE-finanszírozott projektre, ami nyomásgyakorlási szándékkal is bír. Bár a szerződések az Unió és a támogatott civil szervezetek között nem nyilvánosak, a projektleírásokból, megnevezett célkitűzésekből beazonosítható például az Effective and Fair European Carbon Trading: Ensuring EU carbon pricing and revenue use serves the climate and society nevű projekt problémásként. A leírás szerint a projekt keretein belül a közösen támogatott 9 civil szervezet érdekképviselési tevékenység végzésére is elkötelezte magát¹⁴⁸. A 9 támogatott szervezetből 7 már lobbiszervezetként volt regisztrálva 2023., tehát a pályázat elnyerése előtt is (a pályázat 2024-2027 között valósul meg). A kilencből két szervezet, a Germanwatch és a European Environmental Bureau regisztrációja 2009-ből származik, tehát több évtizedes nyomásgyakorlási múlttal tekintenek vissza az EU intézményeiben. A European Environmental Bureau például a Bizottságnál 2014 óta összesen 198 regisztrált lobbieseményen vett részt, míg az Európai Parlamentnél 2020-2023 között 130-on. 2025-ben, május végéig (tehát abban az időszakban, amelyben a szervezetnek van LIFE-finanszírozása) a Bizottságnál már 33 lobbieseményen vett részt a European Environmental Bureau, több mint 10 különböző biztos csapatánál lobbizva. A Transparency Registeren megtalálható információk szerint az European Environmental Bureau 55 munkatársa főállásban foglalkozik EU-s nyomásgyakorlással¹⁴⁹, ebből 45 személy akkreditált, tehát belépési engedéllyel rendelkezik a Parlamentbe. 2024-ben a szervezet költségvetésének 10 százalékát a LIFE-ből kapta¹⁵⁰, de a LIFE mellett egyéb EU-s programok támogatásából is részesedik. A példa szemlélteti, hogy a LIFE-finanszírozott szervezetek milyen módon lobbiznak a Bizottság egyéb főigazgatóságain a LIFE-ot kezelő CINEA végrehajtó ügynökség által is képviselt zöld ügyekben.

A 2025 elején kirobbanó LIFE-botrány kivizsgálására a Költségvetési EP Bizottság alelnöke, a német EPP-képviselő Monika Hohlmeier is vállalkozott, aki az európai parlamenti vita során szintén megerősítette, hogy bizonyos források „hűtlenül voltak kezelve”¹⁵¹. A parlamenti vitában Hohlmeier azt állította, hogy az általa látott LIFE-szerződésekben és -programokban résztvevő NGO-k tüntetések szervezői is voltak, amelyek a törvényhozók befolyásolási szándékával lettek megszervezve¹⁵². A LIFE-lobbibotrányban vizsgálódó német képviselő hitelessége azonban hamar megkérdőjeleződött, hiszen önmaga is érintett egy lobbibotrányban, arról nem is beszélve, hogy anyagiilag részesedik egy LIFE-támogatott cégből. Monika Hohlmeier lobbibotrányát már a 2024-es jogállamisági jelentésben (l. „1.6. *A hatalommal való visszaélések megelőzésének elvét sértik a korrupció ellenes EP-szabályok hiányosságai*” c. fejezet) is bemutattuk. Sajtóinformációk szerint Monika Hohlmeier a COVID-világjárvány során személyes ismerősi kapcsolata révén adott lehetőséget egy lobbistának a német egészségügyi miniszterrel való találkozásra – a minisztérium pedig később a lobbista által képviselt cégtől vásárolt maszkokat. A 800 millió euró közpénzt érintő vád megválaszolatlanul maradt Monika Hohlmeier vonatkozásában. Monika Hohlmeiernek évente 75 ezer euró jövedelme van egy BayWa AG nevű agrárcégtől¹⁵³. A BayWa R.E. Solar Project GMBH (BayWa Csoport része) két támogatási program keretében összesen 6,5 millió euró EU-s támogatást kapott a LIFE-programból, mindamellett, hogy a BayWa szintén regisztrált lobbiszervezet az EU-ban¹⁵⁴. Hohlmeier azt állította, hogy amíg nem szembesítették a vádakkal, nem volt tisztában azzal, hogy a BayWa LIFE-finanszírozásból is részesül.

A növekvő botrány közepette a Bizottság kitartott amellett, hogy amikor EU-n belüli lobbitevékenységre adott ki támogatást, akkor a LIFE-szabályozásnak megfelelően járt el. A LIFE-programmal kapcsolatos tájékoztatása a Bizottságnak valóban kiemeli, hogy olyan szervezeteknek szánják a finanszírozást, akik aktívak a klímavédelem terén, és célkitűzéseik között szerepel többek között az Európai Unió környezetvédelmi és/vagy klímapolitikájának és jogszabályainak kidolgozása, végrehajtása és érvényesítése¹⁵⁵. Az a tény, hogy EU-s szabályozásban tették lehetővé az EU-s lobbik EU-s támogatását, jogállami szempontból rámutat arra, hogy az EU-ban kockázatok merülnek fel a közpénz jóhiszemű felhasználása kapcsán, illetve az „átláthatóság”, az „etikai normák”, a „feddhetetlenség” és az „összeférhetetlenség” terén.

A Bizottságot védők emellett azt is kiemelték, hogy a támogatási szerződések nem kötötték ki konkrétan, hogy milyen értékeket kell képviselniük az NGO-knak az EU által finanszírozott lobbitevékenységük során¹⁵⁶. Ez az állítás a nagy nyilvánosság számára sajnos nem ellenőrizhető, hiszen a Bizottság támogatottakkal kötött szerződéseit nem elérhetőek a nyilvánosság számára. Részben ennek következtében követelte Bóka János Magyarország európai uniós ügyekért felelős minisztere a vissza nem térítendő támogatások szerződéseinek nyilvánosságra hozatalát,¹⁵⁷ és jelentette ki a Patrióták EP-képviselője, Dömötör Csaba, hogy akár jogi úton is, de a támogatásokról szóló uniós szerződések nyilvánosságra hozatalát ki fogják kényszeríteni¹⁵⁸. A Patrióták Európáért nyilatkozatban¹⁵⁹ is követelte az NGO-knak szánt szerződések nyilvánosságra hozatalát. Bejegyzésében a párt úgy fogalmazott, hogy számos ún. civil társadalmi szereplő költségvetésének döntő többsége az EU-tól érkezik, így egyáltalán nem tekinthető független, önszervező társadalmi csoportoknak, hanem inkább a Bizottság meghosszabbított kezének. Az Európai Számvevőszék jelentésében szintén nem találta kielégítő módon átláthatónak a Bizottság NGO-finanszírozását, ezért ajánlotta az NGO-k meghatározásának fejlesztését és a Transparency Registerben megtalálható információk minőségének javítását, mindamellett, hogy a lobbifinanszírozás Bizottság hírnevére gyakorolt csorbító hatását is sérelmezte a szervezet¹⁶⁰. Továbbá az EP Költségvetési Ellenőrző Bizottsága is kérelmezett 28 támogatási megállapodáshoz való hozzáférést a Bizottságtól¹⁶¹.

Bár a szerződések nyilvánosságra hozatalának hiányában nem bizonyítható, hogy a Bizottság nem kötötte ki konkrétan, hogy milyen értékeket kell képviselniük a lobbitevékenységük során a támogatottaknak, elmondható, hogy a LIFE-támogatottak kiválasztása során a Bizottság saját szakpolitikai megfontolásai

bizonyára szerepet játszottak – és olyan szervezetek kerültek kiválasztásra, akik egyetértésben vannak a Bizottság Green Dealjével. A CINEA-ról (aki a LIFE-programot kezeli) elmondható, hogy „*kulcsszerepet játszik az EU Green Deal támogatásában a rá delegált programjainak hatékony és eredményes végrehajtása révén*”¹⁶², tehát a CINEA személyében egy olyan szerv kezeli a LIFE támogatási programot, aminek feladata a Bizottság Green Dealjének előmozdítása. Mindemellett az is elmondható, hogy a környezetvédelmi és éghajlat-politikai program (LIFE) létrehozásáról szóló rendelet¹⁶³ már a harmadik pontjában kifejti, hogy „*az Unió környezetvédelmi, éghajlat-politikai és releváns energiaügyi jogszabályai, szakpolitikái és tervei által meghatározott célkitűzések és célok – különösen „Az Európai zöld megállapodás” című (...) bizottsági közleményben (...) meghatározott célkitűzések – (...) megvalósítására törekedve, a LIFE-programnak hozzá kell járulnia a fenntartható, körforgásos, energiatékony, megújuló energián alapuló, klímabarát és az éghajlatváltozás hatásaival szemben reziliens gazdaságra történő igazságos átmenethez...*”. Tehát létrehozásától kezdve a LIFE-programnak szerves része volt az a célkitűzés, hogy az Európai Zöld megállapodás (Green Deal) teljesülését elősegítse. Ebből pedig annak kell következnie, hogy a LIFE-támogatásra kiválasztott szervezetek a Green Deallel egyetértésben vannak – így tehát az EU intézményeiben végzett lobbitevékenységüknek is a Green Deal öregbítésére kell irányulnia. A Bizottság tehát fizetett lobbistaként használja fel a civil társadalmat az EU intézményeiben történő érdekérvényesítésre.

Azt, hogy a Bizottság nem írja elő, hogy milyen ideológiai beállítottságú nyomásgyakorlást támogat, cáfolja a LIFE egyik 2020-as pályázati felhívása, a „Call for Proposals from NGOs on the European Green Deal”¹⁶⁴, mely kifejezetten a „*civil társadalom részvételének mozgósítása és megerősítése, valamint az Európai Zöld megállapodás végrehajtásához való hozzájárulás*” szándékával adott ki támogatást. A Green Deal támogatása és végrehajtása érdekében kiadott támogatást a Legambiente Nazionale nevű szervezet (2009-ben regisztrált lobbiszervezetként az EU-ban) koordinálása alatt többek között helyi nyomásgyakorlási tevékenységre is felhasználták – Olaszországban 5 webináriumukon, amelyet helyi önkormányzati tisztségviselőknek rendeztek, összesen 268-an vettek részt¹⁶⁵. Ezen Green Dealt népszerűsíteni kívánó LIFE-program keretében a WWF bolgár ágának¹⁶⁶ kiadott támogatás ugyancsak a helyi és európai szintű nyomásgyakorlásra irányult. A bolgár WWF többek között a „stratégiai szakpolitikai érdekképviselőt” tűzte ki céljaul a Bizottság által pénzelt projekt keretein belül, mindamellett, hogy a NextGenerationEU és a Resilience and Recovery Fund bolgár végrehajtásának figyelemmel kísérését is feladatukká tették. A projekt eredményeként többek között 16 szakpolitikai dokumentum (EU-s és tagállami tervezetekről), 47 nyilatkozat és állásfoglalás (amelyeket a bolgár parlamentnek küldtek el) elkészítését említi a WWF, továbbá, hogy 6 önkormányzatnak is tartottak eligazítást, 13 kerekasztal-beszélgetés lebonyolítása mellett. A bolgár WWF a Közép-Kelet Európai WWF alá tartozik, amely 2012 óta regisztrált nyomásgyakorló szerv az EU-ban¹⁶⁷. A példák arra mutatnak rá, hogy a Bizottság nemcsak, hogy saját projektjének népszerűsítésére adott pénzt (l. Green Deal), hanem arra is, hogy az európai intézmények mellett az általa fizetett NGO-k a tagállamok törvényhozásában lobbizzanak.

Bár a 2025. januári botrány csak a LIFE-programot érintette, ez közel sem az egyetlen olyan európai bizottsági program, ami finanszíroz lobbitevékenységet is. A European Movement International például nem részesedik LIFE-támogatásban, de a Bizottság egyéb programjaiból (pl. CERV és Horizon) a szervezet és regionális tagszervezetei részesednek. A European Movement International célja az európai integráció elősegítése, tevékenységéről honlapján így ír¹⁶⁸: „*1948 óta a European Movement alapvető szerepet játszott az európai integráció folyamatában azáltal, hogy befolyást gyakorolt az európai és nemzeti intézményekre. Harcolt azért, hogy minden európai polgár közvetlenül választhassa meg az Európai Parlamentet, küzdött az Európai Unióról szóló szerződésért és az Európai Alkotmányért is*”. Elmondható tehát, hogy a European Movement International alapvetően érdekérvényesítéssel foglalkozik – az EU-ban is regisztrált érdekképviselői szervezet, a Transparency Register szerint 2025-ben 5 akkreditált lobbistája volt, akiknek belépési jogosultsága van az EP-be. Az ezen Bizottság által finanszírozott, de egyéb EU-s és nemzeti intézményekben is lobbizó szervezet a Szerződések reformját is zászlajára tűzte¹⁶⁹. Jogállami szempontból erősen megkérdőjelezhető, hogy a Bizottság felhasználhat-e

által finanszírozott lobbiszervezeteket, hogy egy olyan témában végezzenek érdekérvényesítést, ami a tagállamok közös akaratán és nem az EU intézményein múlik.

Az MCC gyűjtése szerint 2021-2025 között a European Movement regionális fiókszervezetei összesen több mint 15 millió eurót kaptak támogatásként az Európai Uniótól¹⁷⁰. 2024-re a European Movement International 1 445 000 eurót vallott be (önkéntesen a Transparency Registeren keresztül) teljes költségvetésének, ebből pedig 1 319 000 euró forrásaként EU-s támogatásokat jelölt meg. Ezen információk szerint tehát a European Movement International költségvetésének több mint 90 százaléka az EU-tól származik¹⁷¹. Tehát elmondható, hogy a döntő többségében a Bizottság által finanszírozott és fenntartott szervezet az EU többi intézményében (akár a Szerződés módosításokért is) lobbitevékenységet végez. A helyzet jogállami visszasságaira még erőteljesebben felhívja a figyelmet az a tény, hogy kisebb mértékben, de az EP is ad támogatást a European Movement Internationalnak: 2023-ban¹⁷² az ír European Movement 60 000 eurót, míg 2022-ben a brüsszeli European Movement 250 000 eurót kapott támogatásként az Európai Parlamenttől¹⁷³. 2024-re a European Movement (a Transparency Registeren keresztül) 177 000 eurót vall be, mint EP-től kapott támogatás¹⁷⁴. Fontos kiemelni, hogy 2023 óta a European Movement International elnöke Guy Verhofstadt¹⁷⁵, aki 2009-2024 között EP-képviselő volt (Belgium, Renew).

A Guy Verhofstadt által elnökölt European Movement International a 2024-es EP-választások során a választásokon való részvételre is ösztönözte a választópolgárokat, mint egy „Communication Partner for the European Elections 2024”¹⁷⁶. Az Európai Parlament kezdeményezése, amelynek az volt a célja, hogy a választási kampány során minél több embert bevonjon Európa demokratikus életébe, listázta az European Movement Internationalt, mint a kezdeményezés hivatalos partnerét¹⁷⁷. Mindemellet a European Movement International a Bizottsággal is együttműködött az európai választások során – „Talking Europe – About the European Elections” kezdeményezését a Bizottsággal partnerségben végezte¹⁷⁸. A Talking Europe videósorozatban honlapja szerint az alábbi képviselőkkel tartott beszélgetéseket a European Movement International: Alin Mituta (Renew), Daniel Freund (Zöld), Marc Angel (S&D), Rasmus Andresen (Zöld), Domènec Ruiz Devesa (S&D), Frances Fitzgerald (EPP), és Hannah Neumann (Zöld) – és természetesen Guy Verhofstadt (Renew). Tehát a lobbizó, EU által támogatott szervezet, melynek elnöke egy 2024-ben aktív politikus volt, az EU által támogatott kampánytevékenységét arra használta fel, hogy saját elnökét (Guy Verhofstadt) szerepeltesse. Fontos továbbá kiemelni, hogy a 8 meginterjúvált politikusból 2 a Renew-hoz, 3 a Zöldekhez, 2 az S&D-hez és 1 az EPP-hez köthető, tehát sem az ECR, sem pedig az ID szerepeltetését a 2024-es választásokkal összefüggésben (az Európai Bizottsággal partnerségben) megszervezett beszélgetéseken nem tartotta fontosnak a Renew képviselője által elnökölt European Movement International.

A nyomásgyakorló és az EU-s közpénzből finanszírozott szervezetek ilyen nagy mértékű összefonódása a visszaélés gyanúját veti fel, mindamellett, hogy rámutat arra, hogy a Bizottság működését lehet kifogásolni az „átláthatóság”, az „etikai normák”, a „feddhetetlenség” és az „összeférhetetlenség” szempontjából.

9. Az összeférhetetlenség rendszerszintű kockázata, hogy a Bizottság uniós forrásokat bíráló külső szakértői saját szervezeteik támogatásáról is dönthetnek

Az EUMSZ 325. cikke az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalás leküzdésének szükségességére hívja fel a figyelmet és (4) bekezdésében kiemeli¹⁷⁹, hogy meg kell hozni „*az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalások megelőzése és az azok elleni küzdelem terén a szükséges intézkedéseket azzal a céllal, hogy hathatós és azonos mértékű védelmet nyújtsanak a tagállamokban, valamint az Unió intézményeiben, szerveiben és hivatalaiban*”. Az Unió egyes finanszírozási programjai elbírálásának menete – amely külső szakértők segítségét is igénybe veszi például a pályázatok elbírálása és nyomon követése során – azonban kétségeket vet fel azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság valóban hathatós és kellő mértékű védelmet nyújt-e az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalások megelőzése és az azok elleni küzdelem terén.

Az Unió általános költségvetésre alkalmazandó pénzügyi szabálya lehetővé teszi, hogy az EU-s pénzekre jelentkezők pályázatait elbíráló értékelőbizottságokban részt vegyenek külsős szakértők is¹⁸⁰. Az értékelőbizottságokban részt vevő külsős szakértőknek azonban meg kell felelniük az összeférhetetlenségi elvárásoknak. A fent megjelölt szabály szerint az összeférhetetlenség fennáll, amikor a szóban forgó személy „*feladatainak pártatlan és tárgyilagos ellátása családi vagy érzelmi okok, politikai szimpátiával vagy nemzeti kötődéssel kapcsolatos okok, továbbá gazdasági érdek vagy bármely más közvetlen vagy közvetett személyes érdek miatt sérül*”. Az EU szakértőkre vonatkozó magatartási kódexe erre alapozva részletezi¹⁸¹ a szakértők összeférhetetlenség miatti kizárásának feltételeit. Az értékelő és felügyelő szakértők alapvetően kizárhatóak, ha érdekük fűződik az adott javaslat vagy projekt elbírálásához. A magatartási kódex azonban több felsorolt esetben is kiemeli, hogy kivételes esetekben az összeférhetetlenség meglelte ellenére is engedélyeztetethetik a szakértő részvételét az értékelő panelben, ha a szakértő nem pont azon az osztályon dolgozik, amely az EU-s finanszírozásra jelentkezik, ha a szervezeten belül az osztályok magas fokú autonómiával bírnak, és ha a szakértő szakértelme szükséges az elbíráláshoz. Tehát hiába a pénzügyi szabály összeférhetlenségi elvárásai, a szakértők magatartási kódexe szerint mégiscsak születhet olyan döntés, hogy egy adott terület külső szakértője részt vesz saját szervezete EU-s pénzre való jelentkezésének elbírálásában.

Mivel sem az nem ismert, hogy egyes szakértők milyen formában vesznek részt egy EU finanszírozási programban (értékelők, felügyelők vagy egyéb szakértők), sem pedig az, hogy egyes külsős szakértők mely javaslatokat bírálják el, az sem tudható, hogy mely intézetek esetében fordult elő, hogy külső szakértők valóban a saját intézeteik ügyében jártak el. Arra viszont felhozható példa, hogy bizonyos NGO-k tagjai igenis részt vettek olyan támogatási programokban szakértőként, amelyeknek egyes projektjeiből intézetük finanszírozásban részesedett. Dimitrina Petrova például mind a Horizon Europe, mind pedig a Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV) EU-s finanszírozási program szakértőjeként meg van nevezve. Petrova szakértői területeinek többek között a genderjogot, a demokratikus intézményeket és a jogállamiságot, az LMBT-egyenlőséget és a roma jogokat is megnevezi. Az elérhető információ alapján Dimitrina Petrova¹⁸² beazonosítható, mint a bolgár Helsinki Bizottság projekt vezetője, a Bulgarians Organising for Liberal Democracy alapítója. Korábban Petrova a budapesti irodájú Európai Roma Jogok Központjának és a londoni Equal Rights Trust nevű szervezetnek is a társalapítója volt. Dimitrina Petrova hat hónapon keresztül Reagan-Fascell ösztöndíjas is volt a washingtoni National Endowment of Democracy-nál. A Bulgarians Organising for Liberal Democracy nevű szervezeten kívül mind a 3 másik felsorolt szervezet, amivel Dimitrina Petrova összefüggésbe hozható kapott EU-s támogatást az évek során.

Dimitrina Petrova tehát szerepel a Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV) külsős szakértői listáin (2022-ben és 2023-ban is), míg ugyan ez a CERV-program 2022-ben a bolgár Helsinki Bizottságnak 93 297 euró finanszírozást adott (egy 219 663 euró értékű program keretein belül). A bolgár Helsinki pedig pontosan abban a témában kapta ezt a finanszírozást, amelynek szakértője jelenlegi munkatársa, Dimitrina Petrova – LMBTQ közösségek támogatása és roma egyenlőség¹⁸³. Bár Petrova részvételét a bolgár Helsinki pályázatának CERV értékelőbizottságában a nyilvánosan elérhető információk szerint nem lehet ellenőrizni, szükséges kiemelni, hogy a CERV programon keresztül számtalan más tagállam Helsinki Bizottsága (pl. a magyar és a szerb) is kapott támogatást. Még ha Petrova a bolgár Helsinki pályázatának elbírálásában nem is vett részt, a szabályok nem tűnnek tiltani azt, hogy ezen nemzetközi társszervezeti struktúrákban működő NGO tagjaként a Helsinki-hálózat más országokban tevékenykedő szervezetei projektjeinek az elbírálásában részt vegyen. Fontos továbbá kiemelni, hogy rengeteg szervezet (Transparency International, Amnesty International stb.) rendszeresen együttműködik a Helsinki Bizottsággal, közös ügyekért harcolnak többek között a CERV-től kapott finanszírozásból. Még ha Dimitrina Petrova nem is vett részt saját szervezetének, a bolgár Helsinki pályázatának elbírálásában, az a tény, hogy más tagállam Helsinki Bizottságának, vagy hasonló háttérrel rendelkező intézetek (pl. Transparency International) projektjeinek az elbírálásában az elérhető információk alapján részt vehet, komoly aggodalmakat vet fel azzal kapcsolatban, hogy hogyan kezeli az EU az uniós pénzeket. A fentebb idézett, az Unió általános költségvetésre alkalmazandó pénzügyi szabálya a „*politikai szimpátiát*” is kiemeli, mint az összeférhetetlenség egyik lehetséges okát, ám a szakértők magatartási kódexéből levonható következtetések szerint egymással szorosan együtt dolgozó NGO-k személyzetének lehetősége lehet egymás projektjeit elbírálni. Összességében jogállami szempontból kifogásolható, hogy olyan szakértők vesznek részt EU-s finanszírozási programok elbírálásában és megfigyelésében, akiknek szervezetei önmaguk is EU-támogatást kapnak.

Az Economxnek adott interjújában¹⁸⁴ dr. Petri Bernadett, a közvetlen uniós források felhasználásának koordinációjáért felelős miniszteri biztos is egy hasonló esetről számolt be. Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) Kultúra és Kreativitás Tudás- és Innovációs Közössége (KK TIK) 2023 őszén egy 22 pályázóból álló konzorciumot arról értesített, hogy elnyerték az EIT Kultúra és Kreativitás egyik pályázatát, ami nyertesenként nagyjából 400 000 eurónyi forrást biztosított volna a projekt kivitelezésére. Az eredményhirdetés után azonban a szerződéskötést elhalasztották – és bár még 2024 áprilisában is biztatták a nyerteseket, hogy folytassák a projekt kivitelezését – 2024 decemberében arról értesítették a pályázókat, hogy a projekt nem fog megvalósulni. A konzorcium projekten már dolgozó tagjainak az elnyert támogatás folyósításának megtagadása anyagi kárt okozott. 2025 februárjában a EIT Kultúra és Kreativitás honlapján is arról számolt be, hogy nem folytatja azokat a projekteket, amelyek 2023 során kerültek kiválasztásra – ennek okaként pedig az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) vizsgálatát jelölte meg, ami eljárásbeli visszasságokat állapított meg¹⁸⁵.

Az Economx beszámolója szerint az EIT 2024-es monitoring jelentése összeférhetetlenségre mutatott rá a bírálók és a nyertesek között, miszerint egyes bírálókhoz közel álló szervezetekhez kerültek folyósításra bizonyos uniós pénzek. Az „*EIT 2024 régi monitoring jelentése... két bírálót is név szerint megemlítettek, akik érdekeltek voltak nyertes szervezetekben, köztük az egyik bíráló maga a TIK ügyvezetője*”¹⁸⁶. A szabálytalanságok ellenére az EIT továbbra is finanszírozta a Kultúra és Kreativitást. Az eset rámutat arra, hogy az EU pályázatok elbírálásra alkalmazott rendszere, kifejezetten pedig a külső szakértők alkalmazása, nem alkalmas arra, hogy betartson összeférhetetlenségi szabályokat. Amennyiben pedig összeférhetetlenségre hivatkozva pályázatok elbírálása után utólagosan törölnek el projekteket, olyan pályázók is anyagi kárt szenvednek, akik tisztességesen jártak el pályázatuk során. Mindez felhívja a figyelmet az EU pályázati rendszere antikorrupciós reformjának a szükségességére.

A meglévő szabályozásbéli visszasságok mellett, amelyek nem tűnnek garantálni az összeférhetetlenséggel bíró szakértők kizárását a procedúrából, további jogállami aggálynak számít az EU-s finanszírozás átláthatatlansága. Csak a Horizon Europe támogatási programjának a 2023-ra vonatkozó letölthető szakértői listája 23 787 szakértőt tartalmaz, ami nevéken túl mindössze a szakértők „szakterületeit” tünteti fel. Az átláthatatlan rendszer nem teszi elérhetővé, hogy az adott szakértő hol dolgozik és mely projektek elbírálásában vett részt. Az sem ismerhető meg a nyilvánosan elérhető információkból, hogy az adott szakértő kapott-e „külön engedélyt”, hogy összeférhetetlenség ellenére is részt vegyen egy pályázat értékelésében. Az sem derül ki, hogy egy-egy ilyen szakértő szervezetével versenyben álló intézmény pályázatának elbírálásában rész vette-e. Az adatok hiányossága, összevetve az összeférhetetlenségre irányuló magatartási kódex roppant gyenge mivoltával, komoly jogállami aggályokat vet fel, hiszen fennáll annak a kockázata, hogy az EU-s forrásokat elfogultan osztják ki.

10. A Bizottság inkonzisztensen alkalmazza a 7-es cikkely szerinti eljárást, a bíróságok függetlenségének hiányára hivatkozva Lengyelországot elítélte, a román elnökválasztást megsemmisítő alkotmánybíróságot nem

Az EUSZ 2. cikke szerint „*az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul*”. Az EUSZ 10. (1) és (3) bekezdése hozzáteszi, hogy „*az Unió működése a képviselői demokrácián alapul*” és „*minden polgárnak joga van ahhoz, hogy részt vegyen az Unió demokratikus életében*.” Mindemellett az EUSZ 7. lehetőséget biztosít arra az Európai Unió intézményeinek, hogy eljárást indítsanak azon tagállamok ellen (és adott esetben szankcionálják), akikkel kapcsolatban fennáll az egyértelmű veszélye annak, hogy súlyosan megsértik az idézett (EUSZ 2.) értékeket, vagy akik súlyosan és tartósan megsértik ezeket az értékeket. „*Az Európai Unió az Európai Unióról szóló szerződés (...) 2. cikkében foglalt közös értékeken alapul, amelyek közé tartozik a jogállamiság tiszteletben tartása is. A Bizottság az uniós jog védelmének biztosítására irányuló feladatán felül együttes felelősséget visel az Európai Parlamenttel, a tagállamokkal és a Tanáccsal az Unió közös értékeinek garantálásáért is*” – fogalmazott a Bizottság javaslata a Tanács felé a jogállamiság Lengyel Köztársaság általi súlyos megsértése egyértelmű veszélyének megállapításáról¹⁸⁷. A közismertebb nevén 7-es cikkely szerinti eljárást a Bizottság indította Lengyelország ellen 2017-ben, állásfoglalása szerint azért, mert a tagállamban fennáll annak a veszélye, hogy súlyosan megsérti a jogállamiság EU-s értékét.

A Bizottság a bírói függetlenség aláadását kifogásolta Lengyelország esetében, és többek között a bírók kinevezésére vonatkozó szabályok módosítását követelte. Míg a lengyel bírák függetlensége a Bizottság görcsöve alatt volt, Spanyolország ellen a Bizottság eljárás szintjén nem lépett fel annak ellenére, hogy a spanyol Általános Bírói Tanács (CGPJ) tagjai, akiknek mandátuma 2018-ban lejárt, 2024-ig hivatalukban maradtak, mivel a spanyol Parlament nem tudott egyezsége jutni az újraválasztásuk vagy új tagok választásának kérdésében. A CGPJ, ami Spanyolországban a bírók kinevezéséért, előléptetéséért és fegyelmi ügyeiért felel, 20 tagját a Parlamentnek kell megválasztania 60 százalékos többséggel¹⁸⁸. 2018-ban azonban, amikor lejárt a CGPJ tagjainak a mandátuma, a Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) és a Néppárt (PP) nem tudott megegyezni abban, kiket nevezzenek ki, így a régi tagok – annak ellenére, hogy mandátumuk lejárt – hivatalban maradtak 2024 nyaráig, amíg a két párt

a Bizottság közvetítésével megegyezett¹⁸⁹. Az öt évnyi jogbizonytalanság során a Bizottság (addig, amíg fel nem kérték közvetítésre 2024 elején) mindössze a jogállamisági jelentéseiben kifogásolta a megoldatlan helyzetet. 7-es cikkely szerinti eljárást nem indított a Bizottság a tagállam ellen annak ellenére, hogy egyértelműen a politika bíróságra gyakorolt befolyása eredményezte a bizonytalan jogállami helyzetet az országban.

A Bizottságnak igen széles a diszkrecionális jogköre a 7-es cikkely szerinti eljárások vonatkozásában, amely az eljárás politikai indíttatású kihasználását is lehetővé teszi. Ahogy a tavalyi jelentés is bemutatta („2.1. *Szerződésellenes a Bizottság ún. „jogállamisági kerete”*” c. fejezet), a Bizottság 2024-ben jogállami sértések közepette szüntette be a Lengyelország elleni eljárást nem sokkal a baloldali Tusk-kormány megválasztása után. Míg a 2024-es jogállamisági jelentésünkben arra helyeztük a hangsúlyt, hogy a Bizottság diszkrecionális jogköre hogyan eredményezte a 7-es cikkely szerinti eljárás politikai indíttatású lezárását Lengyelország esetében, idén arra hívjuk fel a figyelmet, hogy politikai megfontolások a Bizottság részéről ahhoz is vezethetnek, hogy nem indít eljárást annak ellenére, hogy egy tagállam megsértette a demokrácia alapértékeit egy választás érvénytelenítésével, és megfosztotta két állampolgárát is attól, hogy jelöltként részt vegyenek a demokratikus életben.

Hacsak a választások érvénytelenítése, a jelöltek eltiltása a választásokon való részvételtől ideológiai okokra hivatkozva nem összeegyeztethető az Unió értékeivel, akkor a 2024. év végén és 2025. év elején Romániában történtek okot adhattak volna arra, hogy a Bizottság eljárást indítson a tagállam ellen. 2024 őszén a román alkotmánybíróság megtiltotta a szélsőségesen jobboldali Diana Șoșoacă-nak, az S.O.S. Románia politikusának, hogy induljon az ország elnökválasztásán. A bíróság ítélete szerint a 2024-ben EP-képviselővé választott politikusnő nézetei nem alkalmasak arra, hogy védjék a román demokráciát és alkotmányt, míg az ország EU-és NATO-tagságát is veszélybe sodornák¹⁹⁰. Ez volt az első alkalom, hogy a román alkotmánybíróság egy politikus beszédeire és az általa vallott értékekre alapozva távolított el egy jelöltet a politikai versenyből. A 2024. november 24-én megtartott választásokat végül egy nemvárt jelölt, Călin Georgescu nyerte meg. A szintén erősen jobboldali nézeteket valló személy a vádak szerint orosz beavatkozás segítségével vált népszerűvé, elsősorban a TikTok-ot használva üzeneteinek közvetítésére. A választások második fordulójának december 8-án kellett volna megtörténnie, de a román alkotmánybíróság két nappal a második forduló előtt érvénytelenítette az elnökválasztás első fordulóját. A bíróság döntésének pillanatában a külföldön tartózkodó román állampolgárok már megkezdhették a szavazást. A december 1-én tartott parlamenti választásokat, annak ellenére, hogy a közéletben voltak erre irányuló felszólítások, nem érvénytelenítette a román alkotmánybíróság¹⁹¹. A botrány folytatásaként 2025 februárjában házkutatásokat tartottak Romániában, Călin Georgescut őrizetbe vette a rendőrség. Miután kihallgatása órákon keresztül zajlott, az a döntés született, hogy Georgescu 60 napon át megfigyelés alatt lesz szabadlábon, és az országot nem hagyhatja el¹⁹². 2025 márciusában Georgescut végül eltiltották a megismétlendő választáson való részvételtől¹⁹³.

A választások érvénytelenítésével és két jelölt eltiltásával járó események ellen a Bizottság nemcsak hogy elmulasztott (a demokrácia, a jogállamiság vagy a bírói függetlenség értékeinek védelme érdekében) 7-es cikkely szerinti eljárást vagy vizsgálatot indítani, hanem a történeteket mintegy egyetértéssel követte. Sőt, az Európai Bizottság fokozta az orosz befolyás közvetítésével megvádolt TikTok felügyeletét is¹⁹⁴. A Bizottság mulasztása annak ellenére történt, hogy az amerikai adminisztráció, az alelnök J. D. Vance személyében Münchenben emlékeztetett a demokráciát ért sérelmekre a román elnökválasztás eltörlése kapcsán¹⁹⁵. Mindez egyértelműen mutatja, hogy a 7-es cikkely szerinti eljárás megindítása (vagy meg nem indítása) a Bizottság diszkrecionális jogkörétől függ, így a döntésben politikai megfontolások is erős szerepet játszhatnak.

Nemcsak a 7-es cikkely viszonylatában, hanem az azt tipikusan megelőző kötelezettségszegési eljárásokkal kapcsolatban is elmondható, hogy a Bizottság nem tett lépéseket Románia ellen. Ez pedig egyáltalán nincsen összhangban a Bizottság korábbi fellépéseivel. Korábban az EP¹⁹⁶ és a Bizottság is aggodalmát fejezte ki a lengyel 2023-as választások integritásával kapcsolatban. Egy orosz és fehérorosz befolyást vizsgálni kívánó testület felállítására irányuló kezdeményezés miatt a Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított¹⁹⁷ Lengyelország ellen, amellyel érvelvén, hogy „*az új törvény indokolatlanul beavatkozik a demokratikus folyamatba. A bizottság tevékenységei, például a vizsgálatok és a nyilvános meghallgatások, amelyek a választásokon a jelöltek jó hírnevének súlyos csorbítását kockáztatják, és annak megállapításával, hogy egy személy orosz befolyás alatt járt el, korlátozhatja a demokratikus választásokon megválasztott személyek politikai jogainak hatékonyságát*”. A Bizottság kötelezettségszegési eljárása szerint a lengyel törvény többek között sértette a demokratikusság elvét (EUSZ 2.). Felmerülhet azonban a kérdés, hogy a Romániában történnel kapcsolatban a Bizottság miért nem jutott ugyanerre a megállapításra – a román döntés is beavatkozott a demokratikus folyamatba, a bíróság határozata a választásokon jelöltek jó hírnevének súlyos csorbításával járt, miközben annak megállapítása, hogy a személy orosz befolyás alatt járt el, korlátozhatja a demokratikus választásokon megválasztott személy politikai jogainak hatékonyságát Romániában éppen úgy, mint a kötelezettségszegési eljárással büntetett Lengyelországban.

A román választások problematikája rámutat arra a megállapításra, amit a 2024-es jogállamisági jelentés is felvetett, miszerint a Bizottság diszkrecionális jogköre mind a 7-es cikkely, mind pedig a kötelezettségszegési eljárások során azok politikai indíttatású kihasználásához is vezethet (l. „2.2. *Az Európai Bizottság diszkrecionális jogköre a kötelezettségszegési eljárásokkal kapcsolatban sérti a hatalommal való visszaélés tilalmát és veszélyezteti a jogbiztonságot*”). Mivel a Bizottság maga dönti el, hogy mely tagállamok ellen, mikor és pontosan milyen indokokra alapozva indít kötelezettségszegési eljárást (illetve, hogy egyáltalán indít-e) fennáll annak a veszélye, hogy a Bizottság kihasználja széleskörű és parttalan jogkörét. A diszkrecionális jogkör jogállami kételyeket vet fel, hiszen nem előzi meg a hatalommal való visszaélést és kockáztatja a jogbiztonságot is.

11. Négy távozó biztos is túl gyorsan kapott engedélyt arra, hogy elhelyezkedjen olyan lobbiszervezeteknél, amelyekkel biztosként kapcsolatban álltak

Az EUMSZ 245. cikkének megfelelően „*A Bizottság tagjai (...) megbízatásuk megszűnését követően feddhetetlenül és tartózkodóan járnak el kinevezések vagy előnyök elfogadásával kapcsolatban*”. Az Európai Bizottság tagjaira vonatkozó magatartási kódex tovább részletezi a volt tagok hivatali megbízatását követő időszakra vonatkozó szabályokat (l. 11. cikk)¹⁹⁸. Eszerint a volt tagoknak tájékoztatniuk kell a Bizottságot arról, ha szakmai tevékenységet szeretnének végezni (javadalmazás ellenében vagy anélkül), a Bizottságnak pedig meg kell vizsgálnia ezen tájékoztatásokat (adott esetben a független etikai bizottsággal is konzultációt kell folytatnia). Mindemellett a kódex azt is kiemeli, hogy a „*korábbi tagok nem lobbizhatnak jelenlegi tagoknál vagy alkalmazottaiknál saját vállalkozásuk, munkáltatójuk vagy ügyfelük nevében olyan ügyekben, amelyekért portfóliójukban a hivatali megbízatásuk megszűnését követő két éven keresztül voltak felelősek*”. Tehát bár a Bizottság magatartási kódexe előír a volt tagok esetében két, a volt elnökök esetében pedig három éves „cooling-off”, tehát türelmi időszakot a közzszférából a magánszférába való átmenet között, a volt tagok volt portfóliójuk területén végzett lobbitevékenységét pedig ebben az időszakra tiltja, valójában a Bizottság jóváhagy olyan pozíciókat is, amelyekkel kapcsolatban erős a gyanú, hogy megsértik a Szerződés és a magatartási kódex ezen rendelkezéseit. Az alábbi példák szemléltetik a volt biztosok nem feddhetetlen új pozícióit, amiket a Bizottság mégis jóváhagyott:

- Thierry Breton (2024-ig az Európai Bizottság belső piacért felelős biztosa volt) 2024 októberében tájékoztatta arról a Bizottságot, hogy a Bank of America-nál kíván elfogadni egy pozíciót. 2025 januárjában a Bizottság néhány kikötéssel jóváhagyta Thierry Breton pozícióját¹⁹⁹. Breton kiemelte, hogy nem tervez lobbitevékenységet folytatni, és titoktartásra irányuló kötelességeit is tiszteletben fogja tartani, erre irányuló kötelezettségeit pedig a Bizottság levele is megerősítette. A Bank of America regisztrált lobbiszervezet az EU-ban, amely 37 találkozón vett részt a Bizottság munkatársaival; Thierry Breton csapatában nem végzett lobbitevékenységet a Bank of America.
- Johannes Hahn az első von der Leyen-Bizottság költségvetésért és adminisztrációért felelős biztosa volt. Johannes Hahn karrierjét Bretonhoz hasonlóan folytatni kívánta mandátumának lejárta után is, a Bizottság jóváhagyta pozícióját a Federation of Austrian Industries (IV) szervezetnél hasonló kikötésekkel, mint Thierry Breton esetében. Hahn kiemelte, hogy nem fog lobbitevékenységet végezni, hanem a Federation of Austrian Industries eseményeinek a szervezésével kíván foglalkozni. A Federation of Austrian Industries (IV) önmeghatározása szerint is az osztrák ipar érdekeit képviselő szervezet²⁰⁰, aki számos esetben lobbizott a Bizottságnál is. Johannes Hahn biztos mandátuma alatt 15 alkalommal fogadta személyesen a Federation of Austrian Industries-t. Az utolsó bejegyzés Johannes Hahn érdekképviselési szervekkel való találkozásairól 2024. november 8-ról származik, és a szervezet, amellyel ekkor találkozott a Federation of Austrian Industries volt²⁰¹. A Bizottság levele szerint Hahn öt nappal később, november 13-án tájékoztatta a Bizottságot²⁰² arról, hogy pozíciót kíván elfogadni a Federation of Austrian Industries-nél. A kétes pozíció ellenére a Bizottság 2025 májusában Hahnt ciprusi különmegbízottjának nevezte ki²⁰³.
- Hasonló titoktartási kikötésekkel és a lobbitevékenység végzésének megtiltásával hagyta jóvá a Bizottság Věra Jourová, az értékekért és az átláthatóságért felelős volt alelnök pozícióját a Globsec-nél is²⁰⁴. A Financial Transparency System szerint a Globsec 2016-2023 között több mint 2 millió euró értékű támogatási projektekre szerződött le a Bizottsággal. Mindamellett, hogy részesedik EU-s finanszírozásban, a Transparency Register szerint a Globsec lobbitevékenysége is igen erős – a szervezet 14 alkalommal találkozott vagy személyesen Věra Jourová-val, vagy kabinetjének tagjaival. A Bizottság 2025. március 19-én hagyta jóvá Věra Jourová pozícióját a Globsec-nél, 5 nappal később a Globsec sajtóközleményében azt jelentette be²⁰⁵, hogy a szervezet új CEO-jaként Daniel Braun, Věra Jourová volt kabinetfőnöke csatlakozik hozzájuk. Daniel Braun már Věra Jourová első biztos mandátuma alatt (2014-2019) is Jourová kabinetjének a tagja volt, a második mandátuma alatt pedig a kabinetfőnöke. A 14 alkalomból, amikor a Globsec Jourová-nál, illetve kabinetjénél járt, Daniel Braun is jelen volt 8 alkalommal.
- Jutta Urpilainen, a nemzetközi partnerségekért felelős biztos az Africa-Europe Foundation-hez tartozó Africa-Europe Women Leaders Network-höz került hivatali ideje után, hasonló kikötésekkel, mint a fent említett biztosok²⁰⁶. Hivatali ideje alatt Jutta Urpilainen alá tartozott a nemzetközi partnerségekért felelős főigazgatóság (DG INTPA), amelynél az Africa-Europe Foundation folytatott egyeztetést a Transparency Register szerint. Az Africa-Europe Foundation 4 projektben részesült uniós finanszírozásban (összesen 4 899 789 euró támogatást nyert el), ebből 3 projekt, amelyeket a DG INTPA adott ki, 2025 évvégéig tart. Tehát elmondható, hogy Urpilainen biztos hivatali mandátuma alatt egy általa felügyelt főigazgatóság úgy adott ki 4,5 millió eurót az Africa-Europe Foundation-nek, hogy a EU-finanszírozott projektek abban a pillanatban is folyamatban vannak, mikor Urpilainen a szervezethez került mandátumának lejárta után. Urpilainen pozíciójának engedélyeztetése során a volt biztos az aggodalmak csillapítására kifejtette, hogy bár az Africa-Europe Foundation valóban kapott EU-s finanszírozást, a szervezeten belül a „Africa-Europe Women Leaders Network” (ahol ő pozíciót kíván elfogadni) egy függetlenül működő csoport,

amely az Africa-Europe Foundation költségvetéséből és nem EU-s forrásokból részesedik – Urpilainen érvelése meggyőzhette a Bizottságot, hiszen az bizonyos kikötésekkel, de engedélyezte a pozíciót.

A felsorolt kinevezések demonstrálják, hogy – hiába a magatartási kódexben kikötött „cooling-off”, türelmi időszak – a Bizottság rutinszerűen jóváhagy olyan pozíciókat a távozó biztosok számára, amelyek olyan szervezeteknél valósulnak meg, melyek aktív lobbitevékenységet végeztek akár az adott biztosnál, illetve csapatánál is, illetve a biztosok akár közpénzzel is támogatták azokat a szervezeteket, melyhez mandátumuk után kerültek. A jóváhagyott pozíciók demonstrálják, hogy a Bizottság gyakorlata kockázatot jelent a biztosok mandátumuk lejáрта utáni összeférhetetlen tevékenységek megelőzése tekintetében, hiszen nem tartja tiszteletben azt, hogy a Szerződés szerint a biztosoknak „*megbízatásuk megszűnését követően feddhetetlenül*” kell eljárniuk.

Európai Unió Bírósága

12. Összeférhetetlen, hogy a Bíróság holland származású bírója 30 éven át volt a Bizottság szolgálatában

Az EUSZ 19. cikk (2) bekezdése hangsúlyozza²⁰⁷, hogy „a Bíróság bírait és a főtanácsnokait, valamint a Törvényszék bírait olyan személyek közül kell kiválasztani, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség”. Az Európai Unió Működéséről szóló szerződéshez tartozó (3.) Jegyzőkönyv II. cím 18. cikke²⁰⁸ szerint „A bírák vagy főtanácsnokok nem vehetnek részt olyan ügy elbírálásában, amelyben előzőleg valamelyik fél érdekében meghatalmazottként vagy tanácsadóként vettek részt, illetve ügyvédként jártak el, vagy amelyben előzőleg bíróság, vizsgálóbizottság tagjaként vagy bármilyen más minőségben állást kellett foglalniuk.” Tehát függetlenségi előírás mellett a Szerződés a bírók pártatlanságának (amelyet befolyásolhat, ha az adott személy bírói kinevezése előtt már részt vett egy adott ügyben) fontosságára is felhívja a figyelmet.

A Szerződéses elváráson túl a bírák megkérdőjelezhetetlen függetlensége és pártatlansága a jogállam alapját is képezik. Minthogy a 2024-es jogállamisági jelentésben is érveltük (l. „3.3. A Bíróság integritása és függetlensége kétségbe vonható”), hogy az Európai Bíróság tagjainak személyes elköteleződései kétségeket támasztanak a függetlenségükkel és ítéleteik pártatlanságával kapcsolatban. A tavalyi jelentés a bírók (kinevezésükig tartó) politikai párthovatartozására hívta fel a figyelmet, de ezen a továbbra is megoldatlan problémán túl kétségeket támaszt az Európai Bíróság függetlenségével és pártatlanságával kapcsolatban a Bíróság tagjainak összefonódása a Bizottság személyzetével is.

A Bizottság Jogi Szolgálat aktív szerepet játszik a kötelezettségszegési eljárásokban, illetve ő látja el a Bizottság képviselőt az Európai Unió Bírósága elé kerülő ügyekben is. A Jogi Szolgálat képviselői az Európai Unió Bírósága előtt a Bizottságot mind felperesként (pl. a bíróság elé került kötelezettségszegési eljárások során), mind pedig alperesként (pl. megsemmisítési keresetek esetében) képviselik. Éves beszámolója szerint „egyedülálló felelőssége a Jogi Szolgálatnak a Bizottság védelmére”²⁰⁹. Amennyiben van átjárás a Bizottság Jogi Szolgálatából az Európai Unió Bíróságára, jogállami kérdések vetődnek fel, hiszen egy ilyen „forgóajtó-effektus” lehetővé tenné, hogy a tagállamokat perlő Bizottság, baráti jogászokat tudhasson magának az ügyekben ítélező Bíróságon, mindamellett, hogy ez a vádló és bíró személyének keveredésére is bizonyítékot szolgáltatna – ez pedig megkérdőjelezná az Európai Unió Bíróságának függetlenségét és pártatlanságát.

Az átjárásra található példa a Bizottság Jogi Szolgálat és az EUB között. Allan Rosas 1995-2001 között a Bizottság Jogi Szolgálatának a jogtanácsosa, majd 2001-2002 között ugyanezen szolgálatnak a főigazgató-helyettese volt. Allan Rosas közvetlenül a Bizottság Jogi Szolgálatától került át az Európai Unió Bíróságára, ahol 2002 januárja és 2019 októbere között bíróként szolgált²¹⁰. Tehát annak a Jogi Szolgálatnak, ami a Bizottság EUB előtti védelmével, illetve a kötelezettségét szedő tagállamok vádlásával van megbízva, a második embere a bírói székbe ült. Ez pedig számtalan olyan esetet eredményezett, ahol Allan Rosas bíróként ítélezett olyan kötelezettségszegési ügyekben, amelyeket a Bizottság még akkor indított a tagállamok ellen, amikor Allan Rosas még a Bizottságnál volt.

Egy szennyvízgyűjtésről szóló szerződés ügyében a Bizottság 1999. április 30-án indított kötelezettségszegési eljárást Németország ellen (Allan Rosas ekkor a Bizottság jogtanácsosa), mivel az eljárás nem vezetett

eredményre a Bizottság 2001 januárjában beperelte a tagállamot. Az ügy 2003 áprilisából származó ítéletében Allan Rosas már mint az ügyben ítélező egyik bíró jelenik meg (C-20/01 és C-28/01)²¹¹. Az ügyben az EUB a Bizottság javára döntött. Az Egyesült Királyságot a Bizottság 2001 februárjában perelte be egy megoldatlan kötelezettségszegési eljárás részeként (ekkor Allan Rosas a Bizottságnál volt), az ügyben (amelyben a Bíróság megállapította, hogy az Egyesült Királyság kötelezettségszegést követett el) 2003 májusában született döntés, ekkor Allan Rosas pedig már mint bíró jelenik meg az eljárásban (C-98/01)²¹². A Bizottság egyik képviselője, akit a bírók meghallgattak az ügyben, F. Benyon volt – Allan Rosas nem sokkal bírósági kinevezése előtt 2001. május 8-án egy Finnország ellen indított kötelezettségi eljárás során F. Benyonnal, akkor még mint európai bizottsági munkatársával együtt közösen jelent meg az Európai Unió Bírósága előtt a tagállam vádlójaként. Az ügyben (C-469/98)²¹³ szintén a Bizottság javára ítélték, elítélvén Finnországot. A Bizottság és a Bíróság ezen személyi összefonódása természetesen felveti, hogy a vádló és ítélező testület mennyire független egymástól.

Allan Rosas kettős kötődése a Bizottsághoz és a Bírósághoz a mai napig is fennáll. Rögvest azután, hogy 2019-ben elhagyta a bírói posztját, Rosas egyszerre két testület tagja lett. Az egyik tagsága az Európai Bizottság Független Etikai Bizottságában van, a másik pedig a Bíróságra és Törvényszékekre bírónak és főtanácsnokoknak jelölt személyek alkalmasságáról véleményt kiadó 255. cikkben említett bizottságban, amelynek 2020 áprilisa óta elnöke²¹⁴. Tehát Allan Rosas egyszerre vizsgálja a bíró- és főtanácsnokjelöltek alkalmasságát, mind pedig a biztosok etikai szabályoknak való megfelelését. Mint ahogy a 2024-es jogállamisági jelentésben is írtuk (l. „3.4. Fennáll az önkény veszélye a bírók és főtanácsnokok kiválasztási folyamata során”) a 255. cikkben említett bizottság negatív véleményt is kiadhat a tagállamok által jelölt bíró- és főtanácsnokjelöltekről, eddigi tapasztalat szerint pedig amennyiben ez így történt, a tagállamok minden esetben visszavonták jelölésüket. 2010-2022 között a 255. cikkben említett bizottság a tagállami jelöltek 21,5 százalékaival kapcsolatban fogalmazott meg negatív véleményt, indoklása azonban nem ismert, hiszen nem hozza nyilvánosságra döntéseit. A bizottság munkája kifogásolható, hiszen ismeretlen indokokra hivatkozva fogalmaz meg negatív véleményt tagállami jelöltekkel kapcsolatban, munkája pedig átláthatatlan – legutóbbi jelentése 2022-re vonatkozóan érhető el²¹⁵.

Allan Rosas 2019-es távozását követően nem kellett sokat várni, hogy az EUB-ra kinevezzék a következő olyan tagot, aki szoros kapcsolatokat ápol a Bizottsággal. 2024 októberében nevezték ki a Bíróság bírájává Bernardus Maria Polycarpus Smulderst, aki a bírósági kinevezését megelőzően több mint 30 éven keresztül dolgozott az Európai Bizottságnak. Ben Smulders 1991-ben csatlakozott az Európai Bizottság jogi szolgálatához, 2000-2004 között a Bizottság elnökének, Romano Prodi kabinetjének a tagja, 2008-2014 között a Bizottság Jogi Szolgálatának vezető jogi tanácsadója (igazgatói minősítésben), 2014-2019 között pedig Frans Timmermans kabinetfőnöke²¹⁶ (Timmermans ekkor a Bizottság első alelnöke) volt. 2020-2022 között Smulders a jogi szolgálatnál szintén igazgatói minőségben vezető jogi tanácsadó, majd 2022-2024 között (tehát bírósági kinevezéséig) a Bizottság versenyjogi főigazgatóságának főigazgató-helyettese volt²¹⁷. Főigazgató-helyettesként kifejezetten az állami támogatások kontrolljával és vizsgálatával foglalkozott – a tagállamoknak csak bizonyos körülmények között engedélyezett az állami támogatások alkalmazása, az ennek való megfelelést a Bizottság vizsgálhatja és büntethet is²¹⁸. Pozícióiban több mint 100 ügyben képviselte a Bizottságot vagy az EU-t, többek között a Bíróságon és a Törvényszéken is²¹⁹, olyan esetekben is, amikor a Bizottság képviselőtét látta el a tagállamok ellen indított kötelezettségszegési ügyekben (l. pl. C-526/08.)²²⁰. Tehát személyében a Bizottság megint csak egy olyan bírót tudhat magának az Európai Unió Bíróságán, aki évtizedeken keresztül a Bizottság érdekeit szolgálta, a Bizottság jogait védte jogi eljárások során, sőt karrierjének jelentős része a tagállamok ellen indított kötelezettségszegési eljárásokban kulcsszerepet játszó Jogi Szolgálatához köthető. Felmerülhet a kérdés, hogy személyében olyan bírót tudhatnak-e az EUB-on a tagállamok, aki 30 éves bizottsági karrierje után pártatlanul és elfogulatlanul ítélezik majd a tagállamok és a Bizottság jogvitái során.

Az EUB és a Bizottság összefonódása, illetve ennek a kapcsolatnak a bírói pártatlanságra gyakorolt hatása bírósági esetekben is megjelennek. 2020-ban Lukáš Wagenknecht (C-130/21. és T-350/20.), 2022-ben pedig Giovanni Frajese (C-586/23. P és T-786/22.) fordult a Törvényszékhez és perelte be az Európai Bizottságot, de mindkét keresetet elutasították. Mindkét esetben a Törvényszéken ítéletet mondó bírók között szerepelt Johannes Christoph Laitenberger, akinek pártatlanságát mindkét per fellebbezésében megkérdőjelezték a felperesek, hiszen a bíró két évtizeden keresztül dolgozott a Bizottságnál. Johannes Christoph Laitenberger 1996-ban kezdett el dolgozni az EU intézményeiben, 1999-től egészen 2019-ig (tehát bírósági kinevezéséig) dolgozott a Bizottságon. 1999-2003 között Viviane Reding biztos kabinetjének tagja, majd 2003-2004 között kabinetfőnöke, 2004-2005 között a Bizottság elnökének, José Manuel Barroso kabinetjének a tagja, majd 2005-2009 között a Bizottság szóvivője volt. 2009-2014 között José Manuel Barroso kabinetfőnökeként szolgálta az Európai Bizottságot, majd 2014-2015 között a Jogi Szolgálatának főigazgató-helyettese, 2015-2019 között pedig a versenyjogi főigazgatóság főigazgatója volt – a bírósághoz 2019-ben ebből a pozíciójából került²²¹.

Az egyik ügyben a felperes Laitenberger, az ítélező bíró és a beperelt Bizottság kapcsolatával összefüggésben arra hívta fel a figyelmet, hogy „a bíróság függetlenségének megítélése során a látszat is számít”, illetve „sérül ezért a bírói függetlenség akkor is, ha a bírót konkrétan befolyásolják, és akkor is, ha in abstracto befolyásolhatják, mivel a gyanú önmagában is megrendítheti a közbizalmat” (C-586/23. P). A másik ügyben (C-130/21.) a fellebbezés során azt kifogásolták, hogy Laitenberger korábbi munkáltatója, a Bizottság állítólagos mulasztását illető ügyben mintegy kilenc hónappal azután ítélezett (a Bizottság javára), hogy eltávozott volna a Bizottságtól, és ekképpen „látszólag összeférhetetlenségi helyzetben volt.” Arra is felhívja a figyelmet a fél, hogy Laitenberger a Versenypolitikai Főigazgatóság főigazgatójaként szóvivője közvetítésével egy, a szóban forgó bírósági ügghöz nagymértékben hasonló kérdéskörben már válaszolt kérdésekre és kifejtett véleményt, így szerepe bíróként összeférhetetlen. A fellebbezés során mindkét esetben elutasították a Laitenberger valószínűsíthető pártosságára vonatkozó érveket. A Bíróság így érvelt: „önmagában az a tény, hogy az ítélező testület említett tagja az elsőfokú eljárás alperesének, a Bizottságnak a szolgálatában dolgozott a Törvényszék bírói tisztségének betöltését megelőzően, nem elegendő ahhoz, hogy jogos kétség merüljön fel objektív pártatlanságával” kapcsolatban. Azzal kapcsolatban, hogy Laitenberger a Versenypolitikai Főigazgatóság főigazgatójaként szóvivője közvetítésével egy hasonló kérdéskörben már folytatott levelezést, a bíróság pedig úgy vélekedett, hogy egyrészt ez egy eltérő ügy volt, másrészt pedig – mivel egy szóvivőn keresztül folyt a levélváltás – nem bizonyított, hogy „Laitenberger személyesen szerkesztette vagy hagyta jóvá a kapott válaszokat”.

A fellebbezések során a Bizottság mindkét esetben arra kérte a Bíróságot, hogy állapítsa meg, hogy megalapozatlanok a Laitenberget ért kritikák. A C-130/21. P. sz. ügyben a Bizottság- aki megalapozatlannak vélte a Laitenberger elleni kritikát - egyik képviselője – Friedrich Erlbacher volt, aki 2004 óta dolgozik a Bizottság Jogi Szolgálatánál²²², így 2014-2015 között (amikor Laitenberger a Bizottság Jogi Szolgálatának főigazgató-helyettese volt) munkatársa volt a kritikával illetett bírónak. Sőt egy 2014-es ügyből (T-754/14.) úgy tűnik, Erlbacher Laitenberger helyét vette át a Bizottság képviselőjeként, amikor Laitenberger a versenyjogi főigazgatósághoz távozott a Jogi Szolgálatától. Tehát a Bizottság részéről egy olyan személy kérte a Bíróságot Laitenberger pártatlanságának a megállapítására, aki munkatársa volt a szóban forgó bírónak a Bizottságon.

Összességében tehát az ítéletek alapján elmondható, hogy az EUB akkor látná bizonyítottnak az összeférhetetlenség meglétét azon bírók esetében, akik a Bizottság volt munkatársai, ha bizonyítva lenne, hogy olyan ügyben járnak el bíróként, amivel konkrétan foglalkoztak bizottsági pályafutásuk alatt. Egy ilyen konkrét kapcsolat bizonyítására azonban a jelenleg nyilvánosan elérhető információk alapján nincsen

lehetőség, hiszen nem ismert minden ügy, amivel a Bizottság munkatársaiból vált bírók foglalkoztak évtizedes bizottsági pályafutásuk alatt. Így a Bizottság átláthatatlansága az EUB pártatlanságára továbbra is árnyékot vet. Mindemellett pedig jogosan merülhet fel a kérdés, hogy – a Szerződésben elvárt függetlenség és pártatlanság védelme érdekében – miért nem tiltott azon személyeknek európai bírónak válása, akik évtizedeken keresztül képviselték a Bizottságot jogi ügyekben, beleértve a tagállamok elleni kötelezettségszegési eljárások során is.

13. Korrupciós kockázat, hogy a Bíróság dán alelnöke mandátuma lejártát követően 24 napon belül a bírósági eljárásokban részt vevő ügyvédi irodánál helyezkedett el

Az Európai Unió Bírósága tagjaik és korábbi tagjai etikai kódexének 9. cikke hangsúlyozza²²³, hogy „(1) A tagokra a megbízatásuk megszűnése után is vonatkozik a feddhetetlenség, a méltóság, a hivatali bírság és a titoktartás kötelezettsége. (2) A tagok kötelezettséget vállalnak arra, hogy a megbízatásuk megszűnése után

- semmilyen módon nem vesznek részt azokban az ügyekben, amelyek a megbízatásuk megszűnésekor a tagságuk szerinti igazságszolgáltatási fórumon folyamatban voltak;
- semmilyen módon nem vesznek részt azokban az ügyekben, amelyek közvetlenül és egyértelműen kapcsolódnak olyan – akár befejezett – ügyekhez, amelyekben bíróként vagy főtanácsnokként eljárak, és
- az ezen időponttól számított hároméves időszak során nem vesznek részt a felek képviselőiként – sem írásban, sem szóbeli előadás tartásával – az Európai Unió Bíróságát alkotó igazságszolgáltatási fórumok előtti ügyekben.

(3) A (2) bekezdés három franciabekezdésében említett ügyeken kívüli ügyekben a korábbi tagok meghatalmazottként, tanácsadóként vagy szakértőként részt vehetnek, illetve jogi szakvéleményt adhatnak vagy választottbírói tisztséget tölthetnek be, ugyanakkor azáltal a feltétellel, hogy tiszteltben tartják az (1) bekezdésből eredő kötelezettségeket”.

A szabályok tehát nem tiltják, hogy az EUB volt bírái mandátumuk lejárta után karrierjüket nemzetközi jogi irodákban folytassák, mégis egy ilyen gyakorlat felvetné annak a kockázatát, hogy a volt bíró megsérti a (2) bekezdésben leírt korlátozásokat. Hatványozottan áll fenn a veszélye a (2) bekezdésben említett korlátozások megsértésének, ha a volt bíró olyan jogi irodánál vállal munkát, amely az adott bíró mandátuma alatt is képviselte ügyfeleit az EUB előtt. Ennek a kockázatnak a meglátára két olyan bíró életpályája is felhívja a figyelmet, akik 2024 októberében távoztak a Bíróságról.

Nils Wahl először a Törvényszéken (2006-2012), majd 2012-2019 között a Bíróságon főtanácsnokként, 2019-2024 között pedig bíróként szolgált az EUB-n²²⁴. Nem sokkal azután, hogy 2024. október 7-én bírósági mandátuma lejárt, 2025 márciusában a Covington & Burling LLP nemzetközi jogi iroda arról tudósított honlapján, hogy a leköszönt bíró, Nils Wahl a továbbiakban az ő irodájukat fogja gazdagítani szakismeretével²²⁵. Nils Wahl covingtoni kollégáival már bírósági munkássága alatt is megismerkedhetett, a jogi iroda ugyanis rendszeresen képviseli ügyfeleit az EUB-n. A Covington egyik partnere, Bart Van Vooren²²⁶ tucatnyi EUB-ügyben jelenik meg különféle ügyfelek képviselőjeként, egy olyan ügyben is, amelyben (C-438/23. sz.) Nils Wahl, mint az ügy előadó bírója, figyelembe vette többek között Bart Van

Vooren, a Beyond Meat Inc. egyik képviselőjeként előterjesztett észrevételeit – az ügyben (a Beyond Meat Inc. számára is kedvező) ítélet 2024. október 4-én született meg, nem sokkal azelőtt, hogy Wahnak lejárt volna a mandátuma és a Covingtonhoz került volna.

A Bíróság alelnökének, Lars Bay Larsennek a mandátuma is 2024. október 7-én járt le, néhány héttel később, október 31-én a holland jogi iroda, Gorrissen Federspiel arról számolt be, hogy a volt alelnök immáron az ő vezető tanácsadójuk a cég európai jogi csapatában²²⁷. Lars Bay Larsen 2006-ban kezdett el a Bíróságon szolgálni és 2021-2024 között volt annak alelnöke. Azzal, hogy Lars Bay Larsen csatlakozott a Gorrissen Federspielhez egy korábbi kollégájának, Henrik Saugmandsgaard Øe-nek lett újra munkatársa – Henrik Saugmandsgaard Øe 2015-2021 között volt a luxemburgi bíróság főtanácsnoka, mandátuma 2021. október 7-én járt le²²⁸, a Gorrissen Federspielhez pedig ugyanezen év november 1-én csatlakozott²²⁹. Honlapjának tanúbizonysága szerint a Gorrissen Federspiel rendszeresen képviseli ügyfelet az Európai Unió Bírósága előtt is²³⁰ – immáron már két olyan munkatárssal, akik korábban bíró, illetve főtanácsnok pozícióban voltak azon ítélkező testületben, amely előtt képviseli ügyfeleit. A leírt életpályák önmagukban nem sértik az etikai kódexet, de felvetik annak a veszélyét, hogy megsértik az (1) és (2) bekezdésben említett szabályokat, főleg pedig azt, hogy olyan esetben vesznek részt, „amelyek a megbízatásuk megszűnésekor a tagságuk szerinti igazságszolgáltatási fórumon folyamatban voltak”.

Lars Bay Larsen 2021. október 8-án lépett elő a Bíróság alelnökévé, néhány héttel később, október 27-én Lengyelországot egy rekord méretű, napi 1 millió euró értékű bírsággal büntette meg (C-204/21 R), mert Lengyelország nem teljesítette az EUB bírói függetlenségét érintő ideiglenes rendelkezését²³¹. A pereskedés nyomására Lengyelország változtatott törvényein, de a bíróság napi összege egészen az EUB 2023 júniusi ítéletéig gyűlt. Mivel a tagállam bevezette a kívánt törvénymódosításokat, vitatni kezdte, hogy a naponta gyűlő bíróság teljes összegét meg kell-e fizetnie. 2025 februárjában a Törvényszék azonban a tagállamot a teljes, 320 200 000 euró méretűre növekedett büntetés kifizetésére kötelezte²³². Lengyelországhoz hasonlóan a Bíróság Magyarországot is rekord méretű bírsággal illette: 200 millió euró átalányösszeggel és 1 millió értékű napi kényszerítő bírsággal, mondván, hogy Magyarország nem teljesítette a Bíróság egyik migrációval kapcsolatos ítéletét. A 200 millió euró átalányösszeget felül a napi 1 millió euró a tagállam ellen 2024. június 13. óta gyűlik²³³.

Ezen hatalmas méretű büntetések kiosztása korábban nem jellemezte az EUB-t. A Bíróság csak az 1992-es maastrichti szerződésben kapta meg a lehetőséget, hogy bírságokat róhasson ki a tagállamokra, az első bírságát 8 évvel később 2000-ben állapította meg Görögország ellen (mindössze napi 20 ezer euró). Ezen dátum óta a bírságok gyakorisága és mértéke rohamosan nő. A bírságok összegének növekedése azért lehetséges, mert az EUMSZ 260. cikke (amely feljogosítja az EUB-t bírságok kiadására) nem tartalmaz megfelelő korlátokat a kiírható büntetésekkel kapcsolatban. Az EUMSZ 260. mindössze annyit állapít meg, hogy „A Bizottság meghatározza az érintett tagállam által fizetendő átalányösszeg vagy kényszerítő bírság összegét, amelyet az adott körülmények között megfelelőnek ítél”, tehát a tagállamokat perelő Bizottságra bízta a kiírható összeg mértékét. Az EUB a Bizottság által ajánlott összeget nem meghaladó mértékű büntetést írhat ki, amennyiben a tagállam egy elfogadott irányelv átültetésére elfogadott intézkedései bejelentésére vonatkozó kötelezettségeinek nem tett eleget (l. EUMSZ 260. (3)). Azonban, ha a tagállam nem teszi meg az Európai Unió Bíróságának ítéletében foglaltak teljesítéséhez szükséges intézkedéseket, az EUMSZ már nem köti ki, hogy a Bíróság maximum akkora bírságot róhat ki, mint amennyit a Bizottság ajánl – ezekben az esetekben a Bíróság korlátok nélkül maga határozhatja meg a büntetés mértékét. Ez történt a magyar migrációs esetben is – „míg a Bizottság keresetlevelében arra kérte az EUB-t, hogy az átalányösszeg legalább 1 millió euró, a napi bírság

pedig 16 ezer euró legyen, a Bíróság az átalányösszeget 200 millió euróra, a napi összeget pedig 1 millió euróra emelte döntésében” (l. a 2024-es jelentés „3.1. A hatáskörrel való visszaélések megelőzésének elvét sérti, hogy a Bíróság visszaél alapszerződés-értelmezési jogkörével” c. fejezetét).

A leírt életpályák az EUB etikai kódexének hiányosságaira is felhívják a figyelmet. Nils Wahl mandátumának lejárt és a Covington & Burling LLP bejelentése között 170 nap, Lars Bay Larsen mandátumának lejárt és a Gorrissen Federspiel bejelentése között 24 nap, míg Henrik Saugmandsgaard Øe mandátumának lejárt és a Gorrissen Federspiel bejelentése között 25 nap telt el. Ha Nils Wahl esetében nem is, de Lars Bay Larsen és Henrik Saugmandsgaard Øe esetében felmerülhet a kérdés, hogy mikor kezdtek el tárgyalni a Gorrissen Federspiel jogi irodával arról, hogy mandátumuk lejárt után ott folytassák karrierjüket. Amennyiben mandátumuk lejárt előtt már párbeszédet folytattak egy olyan jogi irodával, aki ügyfeleit rendszeresen képviseli az EUB előtt, az komoly jogállami aggályokat vet fel a bírói tevékenységük esetleges befolyásolhatóságával kapcsolatban. Ennek szellemében az etikai kódex kiköthetné, hogy mandátumuk lejárt előtt nem elfogadható a bírónak munkavállalásról és fizetésről tárgyalni jogi irodákkal. Ennek elősegítése érdekében egy (a Bizottság tagjaira vonatkozó szabályokhoz hasonló, de szigorúbb) cooling-off, tehát türelmi időszak alkalmazása is megfontolandó lehetne az EUB tagjainak esetében is.

14. A Bíróság pártatlan ítélezését veszélyezteti, hogy német alelnöke egy olyan politikai szervezet kuratóriumi tanácsának tagja, amely tagállamokkal szemben ideológiai kritikát fogalmaz meg

Az Európai Unió Bírósága tagjaira és korábbi tagjaira vonatkozó etikai kódex 4. cikke kiemeli, hogy (1) „A tagok kerülnek minden olyan helyzetet, amely összeférhetetlenséghez vezethet vagy objektíven ekként fogható fel”, ezzel összhangban pedig (8. cikk) szigorú szabályok vonatkoznak arra, hogy milyen külső tevékenységekben vehetnek részt a Bíróság tagjai²³⁴. Az elfogadható külső tevékenységek között szerepelnek többek között a protokolláris és uniós jog terjesztésére vonatkozó események, igazságszolgáltatási fórumokkal folytatott párbeszéd, oktatási intézményekben, és egyéb, jog területén működő alapítványokban való részvétele az EUB tagjainak. A bíróság tagjainak döntő többségéről elmondható, hogy külső tevékenysége valóban csak igazságszolgáltatási fórumokkal folytatott párbeszédre és oktatási tevékenységre irányul. A Bíróság jelenlegi elnökhelyettesének külső tevékenysége azonban tekinthető egy bírói pozíciójával összeférhetetlen politikai tevékenységnek.

Thomas von Danwitz 2006 óta dolgozik az EUB-n bíróként, 2024 októberében választották meg a Bíróság elnökhelyettesévé. Aktuálisan elérhető érdekeltségi nyilatkozata szerint az Institut für Europäische Politik (IEP) kuratóriumi tanácsának tagja²³⁵. Bár a bírók külső tevékenységei csak a 2023-as évre érhetőek el nyilvánosan, ebből látszik, hogy von Danwitz 2023. szeptember 28-án ellátogatott az Institute für Europäische Politik-hoz Németországba²³⁶. Saját bevallása szerint az intézet kutatással, képzéssel foglalkozik, európai politikai és integrációs kérdéseket elemez²³⁷. Az intézet 2009 óta van regisztrálva az Unió Transparency Registerében lobbiszervezetként, 2022-ben kétszer folytatott megbeszélést Daniel Freund Zöld képviselővel²³⁸. Saját bevallása szerint az intézet „Mindenekelőtt az IEP az Európai Parlamentben és bizonyos tagállamok állandó képviseleténél a szellemi műhelyek folyamatos és még erősebb támogatásáért lobbizik, valamint azok strukturális bevonásáért a finanszírozási és pályázati lehetőségekbe²³⁹”. Thomas von Danwitz bíró mellett számos volt és jelenlegi politikus is tagja az IEP

kuratóriumának²⁴⁰ (pl. Niels Annen és Axel Schäfer, mindketten Németország Szociáldemokrata Pártjából). A Financial Transparency System szerint 2014–2023 között az IEP 2,5 millió euró értékben kapott EU-s támogatást. Thomas von Danwitz, a Bíróság jelenlegi elnökhelyettesének szerepvállalása a politikai és lobbitevékenységet végző IEP-ben összeférhetetlennek tekinthető bírói pozíciójával.

Az IEP-nek Magyarországgal kapcsolatos munkája is volt, ennek a finanszírozásáról és céljairól többek között így ír a szervezet: „Az *Open Society Foundation gGmbH* és az *Open Society Foundations* együttműködésben nyújtott támogatásának köszönhetően az IEP bizalmi keretrendszer teremt a német politikai, üzleti és civil társadalmi szereplők találkozóinak. Az „Ungarn neu denken – Gondoljuk újra Magyarországot” program célja, hogy Németországban nagyobb tudatosságot ébresszen a demokrácia és a jogállamiság magyarországi lebontásának következményeivel kapcsolatban. Emellett egy szakpolitikai dokumentum tárgyalja, hogyan kellene Berlinnek kezelnie a magyarországi helyzetet nemzeti, multilaterális és európai szinten.”²⁴¹ Magyarországgal kapcsolatos jogállami kérdések rendszeresen tárgyat képezik az EUB döntéseinek – így szintén beárnyékolja a Bíróság pártatlanságát az a tény, hogy Thomas von Danwitz bíró részt vesz egy olyan politikai szervezetben, amely nyíltan kimondja és tudatosságot kíván ébresztetni Magyarország feltételezett jogállami visszasságaival kapcsolatban.

15. A Bíróság főtanácsnoka túllépte hatáskörét, amikor indítványában kritizálta a lengyel alkotmánybíróság függetlenségét és pártatlanságát

Ahogy a korábbi fejezetekben is idéztük, az EUSZ 19. cikk (2) bekezdése szerint²⁴² „a Bíróság bírúit és a főtanácsnokait, valamint a Törvényszék bírúit olyan személyek közül kell kiválasztani, akiknek függetlenségéhez nem férhet kétség”. Az Európai Unió Bírósága tagjainak a Szerződés szerint elvárt függetlensége és pártatlansága aligha összeegyeztethető azzal, hogy jogi szakvéleménybe bújtatva beleavatkozzanak a tagállamok belpolitikai vitáiba. Bár a Bíróságnak a jog értelmezését és tiszteletben tartását kellene elősegítenie, és nem pedig egyes politikai agendák teljesülését, Dean Spielmann főtanácsnok indítványa, ami megkérdőjelezi a lengyel alkotmánybíróság függetlenségét, Donald Tusk lengyel miniszterelnök és táborá mellett egyértelmű politikai állásfoglalás.

Már a tavalyi Jogállamisági jelentésünkben is felelevenítettük a vitát Lengyelország alkotmánybírósága és az Európai Unió Bírósága (illetve a Bizottság) között. A lengyel alkotmánybíróság (pl. 2021. október 7-i K 3/21. sz. ügy) kimondta az EUB jogértelmezésének összeegyeztethetlenségét a lengyel alkotmánnyal. Ezt a Bizottság (először kötelezettségszegési eljárás formájában, majd a Bírósághoz fordulva) megtámadta, mondván, hogy Lengyelország nem tartja tiszteletben az uniós jog autonómiáját és elsőbbségét. A pert (C-448/23) a tavalyi jelentésünk során (l. „3.3. A Bíróság integritása és függetlensége kétségbe vonható”) már vitattuk, hiszen az ügyben az EUB mondhatna végső szót egy az ő ítéletét megkérdőjelező tagállami döntés ellenében – „az EUB végül maga döntheti el, hogy kinek van végső joghatósága ultra vires kérdésekben; egy olyan kérdésben, amelyben magának a testületnek a döntése van azazal megvádolva, hogy hatáskörén túlterjeszkedő volt”. Az ügy bizonyítja, hogy az EUB intézményileg nem független, hiszen a bíró saját ügyében és a tagállami alkotmánybíróságok véleményével szemben saját maga elsőbbségét igyekszik kimondani (*nemo iudex in causa sua* elv megsértése).

A perben a Bizottság vitatja a lengyel alkotmánybíróság függetlenségét is. Dean Spielmann főtanácsnok 2025. március 11-én publikálta indítványát az ügyben. A főtanácsnok indítványában többek között arra

a végkövetkeztetésre jut, hogy a Bíróság „állapítsa meg, hogy a Lengyel Köztársaság a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság, Lengyelország) (...) nem felel meg a törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróság követelményeinek.” A főtanácsnok úgy ítélte meg, hogy „A Lengyel Köztársaságnak felrótt kötelezettségzegések tehát a Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (a Lengyel Köztársaság alkotmánya (...)), sőt e tagállam alkotmányos identitása nevében a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) által az uniós jog elsőbbségének elvével szemben indított közvetlen és frontális támadásnak minősülnek.” Tehát Dean Spielmann a lengyel alkotmánybíróságot nem tekinti függetlennek, és a testületet pedig az uniós jog elleni „frontális támadással” vádolta meg.

Az a tény, hogy a főtanácsnok indítványa amellett érvel, hogy a lengyel alkotmánybíróság nem tekinthető függetlennek nemcsak precedens nélküli támadás egy tagállam szuverenitása ellen, hanem kifejezetten egy olyan jogi szakvéleménybe bújtatott politikai közbeavatkozás a lengyel belpolitikába, amely a hatalmon lévő Tusk-kormányt igyekszik igazolni. Arra alapozva, hogy az alkotmánybíróság nem legitim, az elmúlt időszakban a Tusk-kormány rutinszerűen figyelmen kívül hagyta a lengyel alkotmánybíróság döntéseit. A Tusk-kormány például az alkotmánybíróság határozata ellenében számolta fel a közmédiát, zárt ki 2018 után kinevezett bírókat bizonyos ügyekből, hagyott figyelmen kívül számára kedvezőtlen kezgyelmi döntéseket és korlátozta a hittanoktatást az iskolákban²⁴³. A Tusk-kormány rendszerszinten negligálta az alkotmánybíróság döntéseinek közzétételét (az alkotmánybíróság döntéseit – ahhoz, hogy jogi hatást válthassanak ki – a miniszterelnöknek közzé kell tenni), vagyis a kormány önkényesen szelektál az alkotmánybíróság döntései között. Lengyel jogászok csoportja, a Prawnicy dla Polski szintén felszólalt a lengyel alkotmánybíróság elleni támadások ellen²⁴⁴. A Tusk-kormány kritikusai az alkotmánybíróság határozatainak figyelmen kívül hagyását érvként hozták fel annak bizonyítására, hogy a kormány politikai alapon erős jogsértéseket követett el az elmúlt évben. Amennyiben az EUB és így az EU – Spielmann főtanácsnok indítványa alapján – leteszi a garast amellett, hogy a lengyel alkotmánybíróság nem független, így nem legitim, a Tusk-kormány kezére játszanak. Azzal, hogy az EUB a lengyel alkotmánybíróság hiteltelenítésére törekszik, segíti a Tusk-kormányt, illetve annak politikai lépéseit legitimálja.

Tavalyi jelentésünkben is kiemeltük (l. „3.2. A tisztességes eljáráshoz való jog elve sériül azszal, hogy az Európai Bíróság működési rendje és ügykiosztása lehetővé teszi a visszaéléseket”), hogy az Európai Unió Bíróságán alkalmazott ügykiosztás nem felel meg a Bizottság által a tagállamoktól elvárt standardoknak. Magyarországot a Bizottság többször kritizálta azért, hogy a Kúrián az elnök dönt arról, hogy egyes ügyek mely bírókhoz kerülnek; a Bizottság álláspontja szerint ez lehetővé teszi az ügyek elfogult kiosztását. A Bizottság végül a Helyreállítási és ellenállóképességi eszköz forrásaihoz tartozó feltételrendszernek 214-es sorszámu mérfoldkövében a Kúria ügyelosztási rendjének módosítására kötelezte Magyarországot. Az Európai Unió Bíróságát – a tagállamokkal ellentétben – nem érte kritika amiatt, hogy a Bíróság elnöke a bírókat, míg az első főtanácsnok a főtanácsnokokat személyesen rendeli az ügyekhez. Ha ezt az ügyelosztási rendet kritizálták a tagállamok esetében, mondván, hogy elfogult ügyelosztáshoz is vezethet, akkor ezt a működési rendet az EUB-n is kritikával kell illetni.

Maciej Szpunar, az EUB első főtanácsnoka politikai elfogultságának kockázatát már a tavalyi jelentésünk is tárgyalta (l. „3.3. A Bíróság integritása és függetlensége kétségbe vonható”). Szpunar bírósági kinevezéséig helyettes államtitkárként dolgozott a lengyel külügyminisztériumban Donald Tusk miniszterelnöksége alatt. EUB-re történő kinevezésekor az akkori lengyel külügyminiszter, Radosław Sikorski méltatta Szpunar munkásságát²⁴⁵ – ma Szpunar korábbi főnöke, Radosław Sikorski ugyancsak külügyminiszterként szolgál a Tusk-kormányban²⁴⁶. Mint első főtanácsnok, Szpunar dönt arról, hogy az EUB elé kerülő ügyekben mely főtanácsnokok járjanak el, tehát ő delegálta a lengyel alkotmánybírósággal kapcsolatos ügyet Dean Spielmann főtanácsnoknak. A főtanácsnokoknak nincsen szavazati joga az EUB döntései során, de az általuk elkészített

jogi szakvélemények alapvetően meghatározhatják az EUB döntéseinek mibenlétét, hiszen az előadó bírók a főtanácsnoki indítványok elkészítése után kezdik meg a döntési tervezet kidolgozását. Összességében elmondható, hogy a lengyel alkotmánybíróságot érintő ügyben az EUB-n az első jogi szakvéleményt kiadó személy, Spielmann, beosztotta annak az első főtanácsnoknak, Szpunarnak, aki politikai és személyi kötődésekkel rendelkezik ahhoz a Tusk-kormányhoz, akinek a politikai döntéseit a főtanácsnoki indítvány megerősíti, igazolja.

Jegyzetek

- 1 [Európai Unióról szóló szerződés 2. cikk](#)
- 2 Gát Ákos Bence: [Napirendre kerülhet az EU intézményei feletti jogállamisági ellenőrzés](#), 2023. 06. 22.
- 3 ECA: [Special report 03/2024: The rule of law in the EU](#)
- 4 ECJ: [C-50/00 P](#), Judgement
- 5 Velencei Bizottság: [Rule of Law](#). A 2011-ben megfogalmazott jogállamisági alappillérek kritériumait egy [későbbi tanulmányában](#) a Velencei Bizottság tovább részletezte
- 6 Nézőpont Intézet: [The Rule of Law Situation in the Institutions of the EU](#).
- 7 Projektvezető: Zemplényi Lili Naómi (Nézőpont Intézet).
- 8 EP: [Eljárási szabályzat 5. cikk 2. bekezdés](#)
- 9 EP Directorate-General for Internal Policies: [The Immunity of Members of the European Parliament](#), 24-26.o.
- 10 Országgyűlés: [Az európai parlamenti képviselők vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségével összefüggésben egyes törvények módosításáról](#)
- 11 EP: [Minutes 14 November 2024](#)
- 12 EP: [European Parliament decision of 6 May 2025 on the request for the waiver of the immunity of Grzegorz Braun](#)
- 13 EP: [Minutes 24 October 2024](#)
- 14 EP: [Request for the waiver of the immunity of Petras Gražulis](#)
- 15 EP: [Maciej Wąsik mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelem](#)
- 16 EP: [Mariusz Kamiński mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelem](#)
- 17 EP: [Petr Bystron mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelem](#)
- 18 EP: [European Parliament decision of 6 May 2025 on the request for the waiver of the immunity of Petr Bystron](#)
- 19 EP: [Minutes 19 July 2024](#)
- 20 EP: [Jana Nagyová mentelmi jogának felfüggesztésére irányuló kérelem](#)
- 21 EP: [Minutes 16 September 2024](#)
- 22 EP: [Verbatim report of proceedings 10 October 2024](#)
- 23 EP: [Minutes 22 October 2024](#)
- 24 EP: [Minutes 13 November 2024](#)
- 25 EP: [Verbatim report of proceedings 20 January 2025](#)
- 26 EP: [Minutes 10 March 2025](#)
- 27 EP: [Minutes 10 March 2025](#)
- 28 EP: [Verbatim report of proceedings 2 April 2025](#)
- 29 EP: [Minutes 5 May 2025](#)
- 30 EP: [Multimedia per debate 21 May 2025](#)
- 31 Index: [Májusig biztosan nem hallgatják meg Magyar Pétert a mentelmi jogának felfüggesztése miatt](#)
- 32 Az elnök bejelentése és a parlament döntése között eltelt napok számának átlaga.
- 33 EP: [Request for waiver of the immunity of Marc Tarabella](#)
- 34 EUnews: [Qatargate, Belgian prosecutor's office requests waiver of immunity for Dem MEPs Moretti and Gualmini](#)
- 35 The Guardian: [Qatar abuse of migrant workers condemned by European parliament](#)
- 36 Euronews: [Ex-MEP Maria Arena charged with membership of criminal organisation](#)
- 37 Politico: [The mystery of the untouched lawmaker at the heart of Qatargate](#)
- 38 Politico: [MEP Maria Arena and her son: A joint passion for cannabis](#)
- 39 Politico: [Qatargate judge Michel Claise steps down over conflict of interest allegations](#)
- 40 [EUMSZ 15. cikk \(1\)](#)
- 41 EP: [Group leaders endorse first steps of parliamentary reform](#)

- 42 The European Conservative: [Huawei and Forum Europe Employees Testify in Chinese Tech Giant's Scandal](#)
43 Politico: Huawei, [Forum Europe staff face Belgian court hearings over corruption charges](#)
44 A Transparency Register információi szerint.
45 ECA: [Special report 05/2024: EU Transparency Register – provides useful but limited information on lobbying activities](#)
46 Transparency Register: [Acento Public Affairs](#)
47 Hasonlóan az MEP-k személyes oldalain megtalálható információhoz a találkozóiokról.
48 EB: [A Bizottság \(EU\) 2024/3082 Határozata](#)
49 SolarPower Europe: [Our Story](#)
50 Financial Transparency System szerint.
51 Politico: [NGOs' week from hell](#)
52 Euractiv: [Huawei kicked out of EU solar industry association](#)
53 SolarPower Europe: [Supply Chain Sustainability](#)
54 SolarPower Europe: [Digitalisation](#)
55 Responsible Business Alliance: [Members](#)
56 Politico: [European Commission blacklists groups lobbying for Huawei](#)
57 EP: [Eljárási szabályzat I. Melléklet](#)
58 EC: [Commission Decision of 31 January 2018 on a Code of Conduct for the Members of the European Commission](#)
59 Transparency International: [Forgóajtó-effektus](#)
60 LinkedIn: [Daniel Freund](#)
61 EP: [Gerald HÄFNER](#)
62 Politico: [Meetings with lobbyists to be disclosed](#)
63 Transparency International: [About Integrity Watch EU](#)
64 Transparency International: [Lobbying in Europe](#)
65 EC: [Financial Transparency System](#)
66 EC: [EU Funding & Tenders Portal Integrity Watch: online tools for the fight against political corruption in Europe / IW Europe](#)
67 Transparency Register: [Transparency International Liaison Office to the European Union](#)
68 Transparency International: [Daniel Freund](#)
69 LinkedIn: [Daniel Freund](#)
70 Lobbyfacts.eu: [Transparency International Liaison Office to the European Union](#)
71 EP: [Meetings](#)
72 EP: [Jelentés az uniós intézmények átláthatóságának és feddhetetlenségének egy független uniós etikai szerv létrehozása révén történő megerősítéséről](#)
73 LinkedIn: [Nicholas Aiossa](#)
74 Nézőpont Intézet: [Hiteltelen a Transparency korrupciós indexe](#)
75 EC: [A Bizottság jelentése a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek az Európai Unió antikorrupciós jelentése](#)
76 Nézőpont Intézet: [Hiteltelen a Transparency korrupciós indexe](#)
77 EP: [Az Európai Parlament 2022. február 17-i ajánlása az Európai Tanácshoz és a Tanácshoz az Európai Parlamentnek a Tanácshoz és a Bizottság alelnökéhez/az Unió kül- és biztonságpolitikai főképviselőjéhez intézett, a korrupcióról és az emberi jogokról szóló ajánlásáról](#)
78 Publications Office of the European Union: [Strengthening the fight against corruption](#)
79 Transparency International: [Transparency International EU welcomes EU Anti-Corruption Sanctions Regime](#)
80 EC: [Joint Communication on the fight against Corruption](#)
81 EC: [EU network against corruption](#)
82 Transparency International: [Combating Corruption in the European Union](#)

- 83 EP: [Report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on combating corruption](#)
- 84 Transparency International: [Future of fighting corruption in the EU stands on knife's edge](#)
- 85 Daniel Freund: [EU Council wants to cut down important measures to combat corruption](#)
- 86 EP: [Directive on combating corruption](#)
- 87 PpE Foundation: [How NGOs Exert Influence on the European Legislative Process](#), 97.o.
- 88 Szuverenitásvédelmi Hivatal: [A Transparency International Magyarország tevékenységének hatása a magyar szuverenitásra](#)
- 89 [Az Európai Parlament és a Tanács 1141/2014/EU](#), Euratomrendelete (3. cikk (1) (c))
- 90 [Az Európai Parlament és a Tanács 1141/2014/EU](#), Euratom rendelete (6. cikk (1))
- 91 [Az Európai Parlament és a Tanács 1141/2014/EU](#), Euratom rendelete (6. cikk (2))
- 92 EP: [Contracts and Grants](#)
- 93 EP: [Letter Committee of Independent Eminent Persons](#)
- 94 FEPS: [Anna Paczesniak](#)
- 95 Council Decision (EU, Euratom) [2019/2139 of 10 December 2019 appointing two members of the committee of independent eminent persons](#)
- 96 Commission Decision (EU) [2023/2102 of 2 October 2023 appointing two members of the committee of independent eminent persons](#)
- 97 FEPS: [A year ahead of the general elections: European lessons for Polish social democracy](#)
- 98 FEPS: [Progressive Yearbook 2024](#), 28-29.o.
- 99 FEPS: [Progressive Ambition: How to Shape Europe in the Next Decade](#), 186-197.o.
- 100 FEPS: [Progressive Ambition: How to Shape Europe in the Next Decade](#), 190.o.
- 101 EC: [Az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról szóló 1141/2014/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet](#)
- 102 Politico: [Secretary General](#)
- 103 [Az Európai Parlament és a Tanács 1141/2014/EU](#), Euratom rendelete (2014. október 22.) az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról
- 104 Wilfried Martens Centre: [Klaus Welle](#)
- 105 Secretary-General of the European Parliament: [Letter](#)
- 106 Verfassungsblog: [Holding European Political Parties Accountable – Testing the Horizontal EU Values Compliance Mechanism](#)
- 107 APPF: PpE [Declaration](#)
- 108 APPF: [ECR Declaration](#)
- 109 APPF: [ESN Declaration](#)
- 110 EP: [Composition of the European Parliament](#)
- 111 EP: [Parliament's new Bureau elected](#)
- 112 EP: [Az Európai Parlament politikai szervei](#)
- 113 EP: [Eljárási szabályzat](#)
- 114 Az Európai Parlament Elnökségének Határozata: [az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról szóló 1141/2014/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó eljárások megállapításáról](#) (5. cikk (1))
- 115 [Az Európai Parlament és a Tanács 1141/2014/EU](#), Euratom rendelete (2014. október 22.) az európai politikai pártok és az európai politikai alapítványok jogállásáról és finanszírozásáról (19. cikk)
- 116 EUR-Lex: [A szubszidiaritás elve](#)
- 117 EUR-Lex: [Az arányosság elve](#)
- 118 [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2024/1083](#) rendelete (2024. április 11.) a belső piaci médiaszolgáltatások

- közös keretének létrehozásáról és a 2010/13/EU irányelv módosításáról (4. cikk (2))
- 119 EP CULT Committee: [European Media Freedom Act](#), 19.o.
- 120 [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2024/1083 rendelete](#) (2024. április 11.) a belső piaci médiaszolgáltatások
közös keretének létrehozásáról és a 2010/13/EU irányelv módosításáról, (37)
- 121 EC: [European Media Freedom Act](#)
- 122 EC: [A Bizottság üdvözlí az új Médiaszolgáltatásokat Felügyelő Európai Testületet](#)
- 123 EP CULT Committee: [European Media Freedom Act](#), 14.o.
- 124 Verfassungsblog: [Freedom Governed by Brussels](#)
- 125 [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2024/1083 rendelete](#) (2024. április 11.) a belső piaci médiaszolgáltatások
közös keretének létrehozásáról és a 2010/13/EU irányelv módosításáról, (68)
- 126 (29.) [Jegyzőkönyv](#)
- 127 EC: [Proposal for a regulation establishing a common framework for media services in the internal market](#)
(European Media Freedom Act) and amending Directive 2010/13/EU
- 128 EC: [The Independent Ethical Committee](#)
- 129 EC: [Interinstitutional Body for Ethical Standards for Members of Institutions and Advisory Bodies of the EU](#)
- 130 EC: [Koronavírus: A Bizottság aláírta a harmadik szerződést a BioNTech-Pfizerrel, további 1,8 milliárd adagra
vonatközőan](#)
- 131 Politico: [Von der Leyen's Commission dodges public responsibility over Pfizergate texts](#)
- 132 EUB: [A dokumentumokhoz való hozzáférés: a Törvényszék megsemmisíti a Bizottság azon határozatát, amely
megtagadta a New York Times újságírójától az U. von der Leyen elnök és a Pfizer vezérigazgatója között váltott
szöveges üzenetekhez való hozzáférést](#)
- 133 EC: [Didier Reynders](#)
- 134 Politico: [Didier Reynders, Belgium's Commission pick, under police investigation](#)
- 135 DW: [Probe 'ongoing' against Belgium's Reynders](#)
- 136 European Justice Forum: [European Parliament vetted Didier Reynders – candidate for the post of Justice
Commissioner](#)
- 137 Hungarian Conservative: [Rule of Law Champion Didier Reynders Under Investigation for Money Laundering](#)
- 138 Magyar Nemzet: [How the Former Belgian EU Commissioner Allegedly Laundered One Million Euros](#)
- 139 Euronews: [Who is Didier Reynders, the former European Commissioner accused of money laundering?](#)
- 140 ECA: [EU efforts to fight money laundering in the banking sector are fragmented and implementation is
insufficient](#)
- 141 Euronews: [Brussels denies knowledge of Reynders's alleged money laundering, willing to cooperate with police](#)
- 142 EC: [Javaslat az Európai Parlament és a Tanács irányelve a korrupció elleni küzdelemről, a 2003/568/IB tanácsi
kerethatározat és az Európai Közösségek tisztviselőit és az Európai Unió tagállamainak tisztviselőit érintő
korrupció elleni küzdelemről szóló egyezmény felváltásáról, valamint az \(EU\) 2017/1371 európai parlamenti és
tanácsi irányelv módosításáról](#)
- 143 MCC Brussels: [The EU's propaganda machine](#)
- 144 EP: [Meetings](#)
- 145 EP: [Meetings](#)
- 146 MCC Brussels: [The EU's propaganda machine](#), 46.o.
- 147 Politico: [Commission tells NGOs EU money is not for lobbying](#)
- 148 EC: [Effective and Fair European Carbon Trading: Ensuring EU carbon pricing and revenue use serves the climate
and society](#)
- 149 Transparency Register: [European Environmental Bureau](#)
- 150 Euronews: [Use of EU funds to lobby MEPs was 'inappropriate', commissioner says](#)
- 151 Euronews: [Use of EU funds to lobby MEPs was 'inappropriate', commissioner says](#)
- 152 EP: [Verbatim report of proceedings 22 January 2025](#)

- 153 Euronews: [Revealed: MEPs' millions in outside earnings](#)
- 154 Transparency Register: [BayWa re](#)
- 155 EC: [LIFE operating grants](#)
- 156 Politico: [Fact-check: Did the European Commission really pay NGOs to lobby for the Green Deal?](#)
- 157 Politico: [Hungary demands to see all European Commission contracts with NGOs](#)
- 158 Tények: [Dömötör Csaba: A Patrióta képviselőcsoport jogi úton fogja kikényszeríteni Brüsszelben az aktivista-szerződések nyilvánosságra hozatalát](#)
- 159 X: [PfE: €7 billion spent on NGOs without transparency!](#)
- 160 ECA: [Special report 11/2025: Transparency of EU funding granted to NGOs – Despite progress, the overview is still not reliable](#)
- 161 Politico: [Parliament to probe EU grants to Shell, Volkswagen and migrant NGOs](#)
- 162 EC: [CINEA Mission, structure and objectives](#)
- 163 [AZ Európai Parlament és a Tanács \(EU\) 2021/783 rendelete \(2021. április 29.\) a környezetvédelmi és éghajlat politikai program \(LIFE\) létrehozásáról és az 1293/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről](#)
- 164 CINEA: [LIFE 2020 Call for Proposals from NGOs on the European Green Deal \(NGO4GD\)](#)
- 165 EC: [LIFE CLIMACTION - In azione per contrastare l'emergenza climatica e favorire la transizione energetica](#)
- 166 EC: [FE EGD4BG: Making the European Green Deal really green for Bulgaria](#)
- 167 Transparency Register: [Umweltorganisation WWF Central and Eastern Europe](#)
- 168 European Movement International: [our mission and history](#)
- 169 European Movement International: [Work Plan 2025](#)
- 170 MCC Brussels: [The EU's propaganda machine](#), 31.o.
- 171 Transparency Register: [European Movement International](#)
- 172 EP: [Contracts and Grants Ex post publication](#)
- 173 EP: [Contracts and Grants Ex post publication](#)
- 174 Transparency Register: [European Movement International](#)
- 175 European Movement International: [Guy Verhofstadt MEP is the new President of the European Movement International](#)
- 176 European Movement International: [European Elections 2024](#)
- 177 EP: [Together – Partners](#)
- 178 European Movement International: [Year in Review 2024](#)
- 179 [EUMSZ 325. cikk](#)
- 180 [Az Európai Parlament és a Tanács \(EU, Euratom\) 2024/2509 rendelete \(2024. szeptember 23.\) az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról, 153. cikk és 61. cikk](#)
- 181 EC: [Experts Code of Conduct](#)
- 182 Bulgarians Organizing for Liberal Democracy: [Dimitrina Petrova](#)
- 183 EC EU Funding & Tenders Portal: [Scaling up the Role of Civil Society of Vulnerable Communities in Bulgaria to Respond to Discrimination, Intolerance, Hate Speech and Hate Crimes \(EQUALTOGETHER\)](#)
- 184 Economx: [Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés, uniós korrupció, vagy rendszerhiba?](#)
- 185 EIT Culture & Creativity: [EIT Culture & Creativity 2023 Calls](#)
- 186 Economx: [Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés, uniós korrupció, vagy rendszerhiba?](#)
- 187 [Javaslat a Tanács határozata a jogállamiság Lengyel Köztársaság általi súlyos megsértése egyértelmű veszélyének megállapításáról](#)
- 188 Verfassungsblog: [EU's Involvement in the Renewal of the Spanish Council of the Judiciary](#)
- 189 EC: [Statement by the European Commission on the agreement reached on the renewal of the Spanish Council for the Judiciary and the reform of the Organic Law on the Judiciary](#)
- 190 Politico: [Unprecedented 'Putin-style' top court ruling rocks Romanian election](#)

- 191 Verfassungsblog: [Shooting Democracy in the Foot?](#)
192 Politico: [Romanian police haul in election front-runner Călin Georgescu for questioning](#)
193 Politico: [Far-right front-runner Călin Georgescu blocked from Romanian presidential race](#)
194 EC: [Commission, online platforms and civil society increase monitoring during Romanian elections](#)
195 Foreign Policy: [The Speech That Stunned Europe](#)
196 EP: [European Parliament resolution of 11 July 2023 on the electoral law, the investigative committee and the rule of law in Poland \(2023/2747\(RSP\)\)](#)
197 EC: [Rule of Law: Commission launches infringement procedure against Poland for violating EU law with the new law establishing a special committee](#)
198 EC: [A Bizottság határozata az Európai Bizottság tagjaira vonatkozó magatartási kódexről](#)
- 199 EC: [Decision of the European Commission on Former Commissioner Thierry Breton's post term of office professional activity as member of the Global Advisory Council of Bank of America](#)
200 Federation of Austrian Industries: [Federation of Austrian Industries](#)
201 EC: [Meetings of Commissioner Johannes Hahn with interest representatives](#)
202 EC: [Decision of the European Commission on Former Commissioner Johannes Hahn's post term of office professional activity as non-remunerated adviser of the Federation of Austrian Industries](#)
203 EC: [Daily News 14 / 05 / 2025](#)
204 EC: [Decision of the European Commission on Vice-President Věra Jourová's post term of office activities with GLOBSEC](#)
205 GLOBSEC: [Daniel Braun joins GLOBSEC as the new Chief Executive Officer](#)
206 EC: [Decision of the European Commission on Former Commissioner Jutta Urpilainen's envisaged post term-of-office professional activity as member of the Africa-Europe Women Leaders Network](#)
207 [EUSZ 19. cikk \(2\)](#)
208 [\(3.\) Jegyzőkönyv II. cím 18. cikke](#)
209 EC Legal Service: [Annual Activity Report 2022](#), 19.o.
210 EC: [Independent Ethical Committee – Curriculum Vitae of Allan Rosas](#), 2.o.
211 ECJ: [Joined Cases C-20/01 and C-28/01 Judgment](#)
212 ECJ: [Case C-98/01 Judgment](#)
213 ECJ: [Case C-469/98 Judgment](#)
214 EC: [Independent Ethical Committee – Curriculum Vitae of Allan Rosas](#)
215 255 Committee: [Activity Report](#)
216 ECJ: [Members](#)
217 EC: [Bernardus Smulders](#)
218 EUR-Lex: [Állami támogatások eljárási szabályai](#)
219 Insight EU Monitoring: [Ben Smulders promoted as Deputy Director-General at DG COMP](#)
220 ECJ: [C-526/08 Judgment](#)
221 CJEU: [General Court Presentation of the Members](#)
222 Linked In: [Friedrich Erlbacher](#)
223 CJEU: [Az Európai Unió Bírósága tagjainak és korábbi tagjainak etikai kódexe](#)
224 CJEU: [General Court Presentation of Past Members](#)
225 Covington: [Covington Bolsters EU Competition and Litigation Practice with Addition of Justice Nils Wahl](#)
226 Covington: [Bart Van Vooren](#)
227 Gorrissen Federspiel: [Former Vice President of the Court of Justice of the European Union joins Gorrissen Federspiel](#)
228 ECJ: [Henrik Saugmandsgaard Øe](#)
229 Gorrissen Federspiel: [Advocate General Henrik Øe joins Gorrissen Federspiel](#)

- 230 Gorrissen Federspiel: [EU and Competition](#)
- 231 ECJ: [As it has not suspended the application of the provisions of national legislation relating, in particular, to the areas of jurisdiction of the Disciplinary Chamber of the Supreme Court, Poland is ordered to pay the European Commission a daily penalty payment in an amount of €1 000 000](#)
- 232 CJEU: [The 2019 reform of the Polish judicial system: the General Court confirms that Poland must pay a total amount of approximately €320,200,000 in respect of the penalty payment decided upon by the Court of Justice during the infringement proceedings](#)
- 233 ECJ: [Menekültpolitika: a Bíróság arra kötelezi Magyarországot, hogy fizessen 200 millió euró átalányösszeget, és a késedelem minden egyes napjára 1 millió euró összegű kényszerítő bírságot amiatt, hogy nem teljesítette a Bíróság egyik ítéletét](#)
- 234 CJEU: [Az Európai Unió Bírósága tagjainak és korábbi tagjainak etikai kódexe](#)
- 235 ECJ: [Déclaration d'intérêts des Membres de la Cour de justice de l'Union européenne: von Danwitz, Thomas](#)
- 236 ECJ: [External activities of the Members of the Court of Justice](#)
- 237 Institut für Europäische Politik: [Institut für Europäische Politik](#)
- 238 EP: [Institut für Europäische Politik e.V.](#)
- 239 Transparency Register: [Institut für Europäische Politik e.V.](#)
- 240 Institut für Europäische Politik: [Board of Trustees](#)
- 241 Institut für Europäische Politik: [Ungarn neu denken – rethink Hungary](#)
- 242 [EUSZ 19. cikk \(2\)](#)
- 243 Alapjogokért Központ: House of Tusk – A jogállam ára
- 244 Prawnicy dla Polski: [Rule of Law in Ruins](#), 59.o.
- 245 Rzeczpospolita Polska Ministerstwo Spraw Zagranicznych: [Wiceminister Maciej Szpunar kończy pracę w MSZ](#)
- 246 Kancelaria Prezesa Rady Ministrów: [Radosław Sikorski](#)

Jegyzet

NÉZŐPONT INTÉZET